

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Komparace dědické daně a poplatků notáři při pozůstalostním řízení ve
vybraných státech

Bakalářská práce

2022

Linda Kolocová

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Linda Kolocová**
Osobní číslo: **E20217**
Studijní program: **B0488A050001 Hospodářská politika a veřejná správa**
Specializace: **Finanční správa**
Téma práce: **Dědická daň a poplatek notáři**
Zadávací katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je analýza právní úpravy dědické daně a poplatků placených notáři za dědické řízení. Metodou komparace bude srovnána celková zátěž dědiců v České republice s těmi ve vybraných evropských zemích. V závěru budou navržena případná opatření de lege ferenda.

Osnova:

- Vývoj právní úpravy zdanění dědictví v ČR.
- Současná právní úprava dědické daně v ČR.
- Současná právní úprava poplatků placených notáři za dědické řízení v ČR.
- Právní úprava dědické daně a poplatků placených notáři za dědické řízení v Rakousku, Německu a Polsku.
- Komparace úpravy dědické daně a poplatků placených notářům v ČR a ve vybraných státech.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BÍLEK, Petr. Notářský řád a řízení o dědictví. 4. vydání. Doplněné a přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, 1120 s. ISBN 978-80-7400-181-9.
JÁNOŠÍKOVÁ, Petra a Petr MRKÝVKA. *Finanční a daňové právo*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-796-2.
RADVAN, Michal. *Zdanění majetku v Evropě*. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckova edice právo a hospodářství. 385 s. ISBN 978-80-7179-563-6.
SCHNEIDER, Alexander. *Erbschaft- und Schenkungsteuerrecht in Frage und Antwort*. 1. Auflage. Springer-Verlag GmbH, 2021. ISBN 978-3658335458.
ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii: daňové systémy všech 28 členských států EU, legislativní základy daňové harmonizace včetně judikátů SDEU, společný konsolidovaný základ daně (CCCTB), akční plán BEPS, zdanění finančního sektoru*. 7. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. 384 s. ISBN 978-80-7502-274-5.
VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ a Hana ZÍDKOVÁ. *Daňový systém ČR 2020*. Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-887-4.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Jana Janderová, Ph.D.**
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2022**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2023**

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

L.S.

Ing. Jan Fuka, Ph.D. v.r.
vedoucí ústavu

Prohlašuji:

Práci s názvem Dědická daň a poplatek notáři jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 27. 04. 2023

Linda Kolocová v.r.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto způsobem bych ráda poděkovala paní JUDr. Janě Janderové, Ph.D., vedoucí mé bakalářské práce, za její odborné vedení, vstřícnost a rady při zpracování mé práce.

ANOTACE

Cílem práce je analýza právní úpravy dědické daně a poplatků placených notáři za dědické řízení. Metodou komparace bude srovnána celková zátěž dědiců v České republice s těmi ve vybraných evropských zemích. V závěru budou navržena případná opatření de lege ferenda.

KLÍČOVÁ SLOVA

Notář, notářská činnost, notářský řád, notářský tarif, dědické právo, dědická daň, zůstavitel, dědic

TITLE

Comparison of inheritance tax and inheritance proceeding notary fees in selected states

ANNOTATION

The aim of the bachelor thesis is to analyze legal regulation of inheritance tax and inheritance proceeding notary fees. The comparison method will compare the total burden of heirs in the Czech Republic with those in selected European countries. In the end, possible de lege ferenda measures will be suggested.

KEYWORDS

Notary, notary activity, notary rule, notary tariff, inheritance right, inheritance tax, testator, heir

OBSAH

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK.....	9
SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK	9
TERMINOLOGIE	11
ÚVOD.....	12
1 PRÁVNÍ ÚPRAVA DĚDICKÉ DANĚ V ČR	13
1.1 Vývoj dědického práva	15
2 POZŮSTALOSTNÍ ŘÍZENÍ V ČR.....	17
2.1 Zahájení řízení	17
2.2 Průběh řízení	22
2.3 Ukončení řízení.....	27
2.4 Náklady řízení.....	29
3 NOTÁŘ A NOTÁŘSKÁ ČINNOST.....	31
3.1 Dějiny notářství.....	31
3.2 Právní úprava notářství	33
3.3 Notářství a úloha notáře.....	34
3.4 Odměna notáře.....	37
3.4.1 Základ a výše odměny notáře	38
3.4.2 Náhrada hotových výdajů	39
3.4.3 Náhrada za promeškaný čas.....	40
3.4.4 Částečná odměna	41
3.4.5 Zvýšení odměny.....	41
3.4.6 Odměna správce pozůstalosti.....	42
3.4.7 Odměna a náhrada hotových výdajů Notářské komory ČR	43
4 KOMPARACE DĚDICKÉ DANĚ A ODMĚNY NOTÁŘE VE VYBRANÝCH STÁTECH	44

4.1 Rakousko	44
4.2 Německo	47
4.3 Polsko.....	50
4.4 Modelové situace a komparace odměny notáře a dědické daně ve vybraných státech ..	53
4.4.1 Zanechání malé pozůstalosti manželce a dětem	54
4.4.2 Zanechání velké pozůstalosti manželce a dětem	59
4.4.3 Zanechání velké pozůstalosti sourozencům a potomkům sourozence.....	66
5 SHRNU TÍ	70
ZÁVĚR	76
POUŽITÁ LITERATURA	78
Knižní zdroje.....	78
Časopisecké zdroje	79
Internetové zdroje	79
Judikatura.....	80

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Tabulka 1: Dědické skupiny	22
Tabulka 2: Odměna notáře 1	39
Tabulka 3: Odměna notáře 2.....	39
Tabulka 4: Výše odpočtu	44
Tabulka 5: Poplatky za úmrtní záznam.....	466
Tabulka 6: Odměna notáři za vedení dědického řízení.....	47
Tabulka 7: Nezdánitelné části základu daně.....	48
Tabulka 8: Sazby dědické daně podle jednotlivých kategorií dědiců v Německu	49
Tabulka 9: Skupiny dědiců v Polsku	50
Tabulka 10: Výše daně pro osoby v I. kategorii	51
Tabulka 11: Výše daně pro osoby ve II. kategorii.....	51
Tabulka 12: Výše daně pro osoby ve III. kategorii.....	51
Tabulka 13: Rozdělení majetku zůstavitele	54
Tabulka 14: Rozdělení dluhů zůstavitele.....	55
Tabulka 15: Výpočet dědické daně.....	58
Tabulka 16: Porovnání odměny notáře a dědické daně ve vybraných státech	59
Tabulka 17: Rozdělení majetku zůstavitele	60
Tabulka 18: Rozdělení dluhů zůstavitele.....	60
Tabulka 19: Výpočet dědické daně v Německu	64
Tabulka 20: Porovnání odměny notáře a dědické daně ve vybraných zemích.....	65
Tabulka 21: Rozdělení majetku mezi dědice.....	66
Tabulka 22: Výpočet dědické daně v Německu	67
Tabulka 23: Výpočet dědické daně v Polsku.....	69
Tabulka 24: Porovnání odměny notáře a dědické daně ve vybraných státech	69
Tabulka 25: Poplatky notáři a dědická daň na celkové hodnotě majetku.....	73
Tabulka 26: Celkové náklady na hodnotě majetku.....	73
Obrázek 1: Rozdělení majetkových daní	15

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

NOZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
DD	zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí
LZPS	ústavní zákon č. 2/1993, Listina základních práv a svobod
NŘ	zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)
NT	vyhláška č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif)
ZŘS	zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
ZDP	zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů
StN	zákon č. 95/1963 Sb., o státním notářství a o řízení před státním notářstvím (notářský řád)
ABGB	zákon č. 946/1811 Sb. z. s., obecný zákoník občanský
Komora	Notářská komora České republiky
SJM	Společné jmění manželů
OSP	zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích
ErbStG	zákon o dani dědické a darovací z roku 1955 (Erbschaftsteuer- und Schenkungsteuergesetz)
NTG	notářský tarif č. 576/1973 (Notariatstarifgesetz)
GKTG	zákon č. 108/1971, o odměnách notářů jako soudních komisařů (Gerichtskommissionstarifgesetz)
NotTaks	nařízení ministra spravedlnosti ze dne 28. června 2004, o maximálních sazbách notářských odměn , polsky rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 28 czerwca 2004 r. w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej
PSD	zákon o dani dědické a darovací z roku 1983 , polsky Ustawa o podatku od spadków i darowizn

TERMINOLOGIE

Nesporné řízení: V nesporném řízení jsou vydávána konstitutivní rozhodnutí, která zakládají, mění nebo ruší práva a povinnosti. Nejde zde o vítězství jednoho účastníka nad druhým.

Společné jmění manželů: To, co manželům náleží, má majetkovou hodnotu a není vyloučeno z právních poměrů, je součástí společného jmění manželů. Součástí společného jmění manželů je to, čeho nabyt jeden z manželů nebo čeho nabyli oba manželé společně za trvání manželství.

Výhrada soupisu: Cílem je omezit rozsah odpovědnosti dědice za dluhy zůstavitele, aniž by dědic přišel o možnost dědictví převzít.

Evropské dědické osvědčení: Toto osvědčení vydává orgán projednávající dědictví a dědicové, odkazovníci, vykonavatelé závěti a správci pozůstalosti jej mohou použít k prokázání svého postavení a výkonu práv nebo pravomocí v jiných členských státech EU.

ÚVOD

S problematikou dědictví a následně dědickou daní či placení notářských poplatků za pozůstalostní řízení se v praxi v životě setká s velkou pravděpodobností každý z nás, a tak se stane účastníkem pozůstalostního řízení. Kapitola této práce se zabývá právě tímto řízením, kde jsou uvedeny předpoklady pro zahájení tohoto řízení, jeho průběh a způsoby ukončení. Pozůstalostní řízení v ČR vede notář jako soudní komisař. Notáři za tuto činnost náleží odměna, která se stanovuje podle notářského tarifu. Tuto odměnu platí ve formě poplatků dědici zůstavitele.

Tématem této bakalářské práce je komparace dědické daně a poplatků notáři ve vybraných zemích. Cílem této práce je analyzovat právní úpravu dědické daně a poplatků notáři za dědické řízení a komparovat celkovou zátěž dědiců v České republice s těmi ve vybraných evropských zemích. Vybranými zeměmi pro tuto práci jsou Rakousko, Německo a Polsko.

Dědická daň byla v ČR zrušena v roce 2014 a patřila spolu s daní darovací a daní z převodu nemovitostí do majetkových daní, které byly v historii velmi významné. Dědická daň byla zrušena v roce 2008 i v Rakousku. V České republice i v Rakousku vede pozůstalostní řízení notář, kterému za vedení řízení náleží odměna. Notář vede řízení ve všech vybraných zemích kromě Německa, kde pozůstalostní řízení vede příslušný soud. Co se týče dědické daně v Německu a Polsku, dědici v těchto zemích dědickou daň stále platí. Všechny vybrané země jsou členy Evropské unie, která pro dědickou daň nemá jednotnou úpravu, a tak se právní úprava v různých zemích liší. Cílem této práce je tedy i zjistit, jak odlišná je právní úprava dědické daně a odměny notáře mezi vybranými zeměmi v Evropě.

V závěrečné části práce budou aplikovány informace, které byly uvedené v teoretických částech práce. Jsou zde demonstrovány tři příklady, které jsou konstruovány tak, aby mohl být porovnán daňový výnos a notářské poplatky z běžného dědictví a z velmi hodnotného dědictví. Porovnána je také výše celkových nákladů vzniklých při pozůstalostním řízení mezi různými dědickými kategoriemi.

V úplném závěru je uvedeno shrnutí dříve vypočítaných příkladů. Toto shrnutí analyzuje podobnosti a rozdíly v placených notářských poplatcích a dědické dani ve vybraných zemích. Také je zde uvedena tabulka, která porovnává celkovou zátěž dědiců v uvedených státech.

1 PRÁVNÍ ÚPRAVA DĚDICKÉ DANĚ V ČR

Dědické řízení vede notář ve funkci soudního komisaře, a to podle ustanovení § 100 odst. 1 **zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních**, dále jen („ZŘS“). Tento zákon reguluje dědické neboli pozůstalostní řízení, které se nachází v hlavě třetí. Pro vedení řízení o pozůstalosti je notář určen soudem, nemůžeme si ho tedy vybrat sami. Notáři je vyřízení pozůstalosti přiděleno podle předem stanoveného rozvrhu soudem, což vyplývá z ustanovení § 101 ZŘS, a to z důvodu nestrannosti a objektivitivy soudního rozhodování. Notáři jako soudnímu komisaři náleží podle **vyhlášky č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky neboli notářský tarif**, dále jen („NT“), odměna, která je upravena v ustanovení § 11 až 14 tohoto předpisu vydaným Ministerstvem spravedlnosti. Činnost notáře jako soudního komisaře poté upravuje **zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti neboli notářský řád**, dále jen („NŘ“).

Dědění zaručuje článek 11 odst. 1 ústavního zákona **č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod** dále jen („LZPS“)

Již zmíněný zákon o zvláštních řízeních soudních se z části věnuje problematice řízení o pozůstalosti, která je upravena v hlavě třetí. Podle NOVOTNÉHO (2014, s. 9) je *„dědické řízení považováno za řízení nesporné, a proto je upraveno speciální právní normou, která se zabývá právě nespornými řízeními“*.

V roce 1993 byl vydán **zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí**, dále jen („DD“), ve kterém byla daň dědická upravena. Tento předpis se skládal ze tří částí a upravoval další dvě daně, které jsou uvedené v názvu tohoto předpisu. Zákon byl k 1. lednu 2014 zrušen zákonným opatřením Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí. Sazba dědické daně před rokem 2014 závisela na vztahu mezi dědicem a zůstavitelem a na hodnotě převáděného majetku.

Dědická daň byla podle ministerstva financí zrušena kvůli nízkým číslům finančních úřadů. Daň se vztahovala pouze na II. a III. dědickou skupinu. Před rokem 2008 podle ustanovení §19 odst. 1 DD bylo od daně dědické osvobozeno nabytí majetku, pokud k němu docházelo mezi osobami uvedenými ve skupině I. Příjmy z této daně klesly pod 100 milionů korun ročně už v roce 2008 a NOVÁKOVÁ (2019) říká, že *„výše nákladů spojená s oceňováním majetku a vymáháním dědické daně je v porovnání s příjmy častým důvodem vedoucím ke snížení*

či úplnému zrušení dědické daně, a to nejen v České republice“. Dědická daň v roce 2019 nemusela být placena přímým dědicem již v 15 členských zemích Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. Mnoho dalších států také uvažuje o snížení až zrušení této daně.

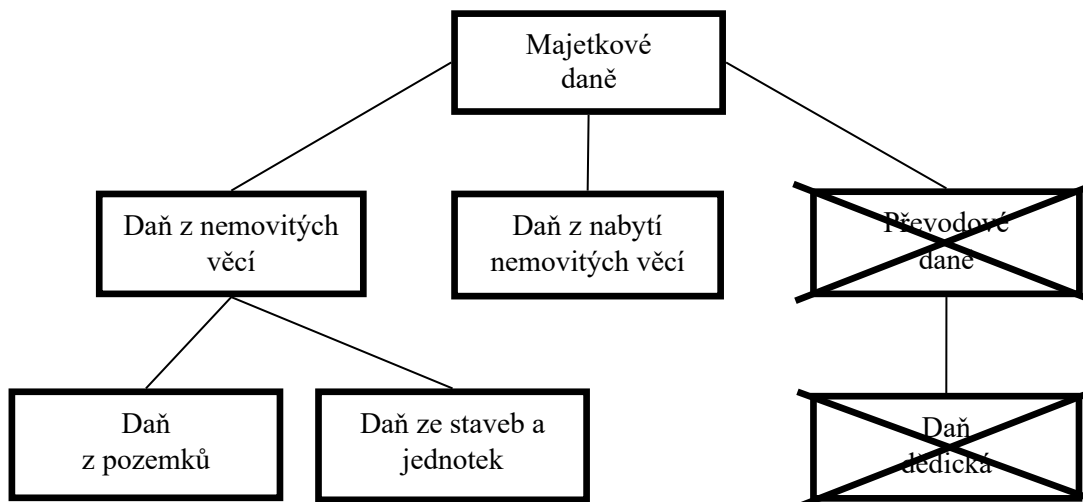
V roce 2008 došlo k další změně zákona o dani dědické, kdy od této daně bylo podle ustanovení § 19 odst. 1 DD osvobozeno nabytí majetku děděním mezi osobami zařazenými i ve skupině II. (MACHÁČEK, 2008).

Dědické právo patří podle **zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník**, dále jen („NOZ“) do absolutních majetkových práv. Absolutní majetková práva působí podle ustanovení § 976 NOZ vůči každému.

I přes to, že majetkové daně patří mezi nejstarší typy daní a byly také prvními přímými daněmi, které byly uplatněny, podle VANČUROVÉ v současném daňovém systému ČR nejsou příliš významné. Změny ve společnosti po listopadu 1989 přinesly změnu v daňových předpisech. V roce 1993 došlo k zavedení nové daňové soustavy, ve které se upustilo od dosavadního členění daní na daně, které platily socialistické organizace a daně, které platilo obyvatelstvo. Nová daňová soustava mimo dědické daně zahrnovala také daň darovací či daň z převodu nemovitostí. Soustavu daní upravoval zákon č. 212/1992 Sb., o soustavě daní ve znění pozdějších předpisů, který byl k 31. prosinci 2003 zrušen (HRUBÁ SMRŽOVÁ a MRKÝVKA et al., 2020, s. 308).

Následující schéma zobrazuje majetkové daně, které jsou součástí současného daňového systému ČR (VANČUROVÁ et al., 2020, s. 366):

Obrázek 1: Rozdělení majetkových daní

Zdroj: VANČUROVÁ, 2020, s. 367, vlastní úprava

Po zrušení již zmíněného zákona o dědické dani, se celá problematika dědění přesunula do **zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů** (dále jen „ZDP“). Tento zákon považuje bezúplatný příjem z nabytí dědictví nebo odkazu za osvobozený jak pro fyzickou osobu, což lze najít v ustanovení § 4a, písm. a) ZDP, tak pro právnickou osobu, což obsahuje ustanovení § 19b, odst. 1, písm. a) stejného zákona.

Dědickému právu se dále věnuje již zmíněný nový občanský zákoník, který nabyl účinnosti 1. ledna 2014. Dědickému právu se věnuje ustanovení § 1475 až 1720 NOZ.

1.1 Vývoj dědického práva

Tato kapitola se zabývá dvěma záležitostmi. První část popisuje historický vývoj dědického práva až po současnost. Druhá část se poté týká změn v současné právní úpravě dědického práva oproti úpravě v SOZ.

Rozvoj dědického práva nastal v 17. století, kdy za jeho základ bylo vzato městské právo. V této době byla stanovena pravidla dědění, okolnosti vylučující dědění i forma závěti (SCHELLE, et al., s. 5).

V roce 1786 byl vyhlášen patent **č. 548/1786 Sb. z. s., o zákonné dědické posloupnosti**. Tato úprava tehdy platila pro všechny poddané. V roce 1811 byl vydán císařským patentem **obecný zákoník občanský č. 946/1811**, německy Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten Deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie, dále jen („**ABGB**“). Dědické právo prošlo po dobu účinnosti ABGB několika změnami, a to během první světové

války a druhé poloviny 20. století. Podle HORÁKA a ROSENKRANZOVÉ (2016, s. 21), úprava dědického práva v NOZ „navázala na česko-rakouskou tradici reprezentovanou vládním návrhem občanského zákoníku z roku 1937 (shoda je přibližně u 78 % ustanovení)“. ABGB byl na našem území v roce 1950 nahrazen **zákonem č. 141/1950 Sb., občanský zákoník**. Téměř všechna ustanovení tohoto zákona byla zrušena ustanovením § 864 bod 1 **zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník**, dále jen („SOZ“).

Starý občanský zákoník byl vydán v roce 1964 a byl účinný téměř půl století, než byl nahrazen občanským zákoníkem novým v roce 2014. NOZ navázal na SOZ, a to hlavně u problematiky nabývání dědictví a zákonné dědické posloupnosti. S vydáním NOZ došlo k mnoha změnám týkajících se řízení o pozůstalosti. Zbytek této kapitoly se tedy věnuje odlišnostem mezi současnou právní úpravou a úpravou v SOZ. Problematice dědění se poněkud stručně zabývala ustanovení § 460 až 487 SOZ. Nově se občanský zákoník dědickému právu věnuje, jak již bylo zmíněno, v ustanovení § 1475 až 1720. Na první pohled si tedy můžeme všimnout, že zásadní změnou v právní úpravě dědického práva je právě její rozsah. Důvod tohoto rozšíření lze podle NOVOTNÉHO (2014, s. 11) pochopitelně vysvětlit: „*občanský zákoník z roku 1964 nepředpokládal, že by někdo za svůj život mohl nashromáždit větší majetek, který by chtěl mezi své pozůstalé rozdělit*“.

NOZ oproti SOZ upravuje více možností, jak může zůstavitel spravovat své záležitosti v pořízení pro případ smrti. Novým právním institutem je jeden z dědických titulů, kterým je dědická smlouva. Dalším novým pojmem, který NOZ upravuje je odkaz. Těmto dvěma termínům se budu věnovat v jiných částech této práce.

2 POZŮSTALOSTNÍ ŘÍZENÍ V ČR

2.1 Zahájení řízení

Cílem dědického neboli pozůstalostního řízení je zjištění právních nástupců zůstavitele, tedy jeho dědiců a zjištění majetku a dluhů zůstavitele (MIKEŠ a MUZIKÁŘ, 2005 s. 129).

Pozůstalostní řízení náleží do **pravomoci** soudu, který pověřuje notáře do funkce soudního komisaře, aby prováděl úkony v tomto řízení. Pravomoc soudu projednávat a rozhodovat dědické věci v řízení o pozůstalosti je dána ustanovením § 1 odst. 1 a § 2 písm. f) ZŘS. **Věcnou příslušnost** soudu v řízení o pozůstalosti nalezneme v ustanovení § 3 odst. 1 ZŘS, ve kterém je uvedeno, že pro řízení v prvním stupni jsou věcně příslušné okresní soudy. Co se týká **místní příslušnosti**, ustanovení § 98 ZŘS stanovuje kritéria, podle kterých se místní příslušnost určí. O pozůstalosti tedy rozhoduje soud, v jehož obvodu měl zůstavitel v době své smrti evidováno místo trvalého pobytu. Druhým kritériem je místo posledního bydliště zůstavitele, pokud v době své smrti v obvodu soudu neměl své trvalé bydliště. Soud je také příslušný pro pozůstalostní řízení, pokud je splněna jedna ze dvou zmíněných podmínek a zůstavitel měl v obvodu soudu nemovitý majetek anebo pokud v jeho obvodu zůstavitel zemřel.

Pozůstalostní řízení může být zahájeno dvěma způsoby. Prvním způsobem zahájení pozůstalostního řízení je zahájení bez návrhu, a to z moci úřední, kdy místně příslušný soud zahajuje pozůstalostní řízení poté, co mu příslušný matriční úřad oznámí smrt fyzické osoby. Druhou možností je zahájení řízení na návrh dědice. Podle MIKEŠE a MUZIKÁŘE (2005, s. 148) k druhému způsobu zahájení řízení, tedy zahájení na návrh dědice, dochází v praxi výjimečně.

Dědické právo je založeno na několika zásadách, které jsou uvedené v důvodové zprávě k občanskému zákoníku. Nová právní úprava dědického práva vychází z většiny zásad právní úpravy předešlé (SOZ), ale objevují se i nové zásady, které jsou uvedeny v této zprávě. Tato kapitola se bude zčásti věnovat následujícím základním zásadám:

- zásada zachování hodnot;
- zásada volnosti zůstavitele ve volbě dědice;
- zásada rovnosti;

- zásada univerzální sukcese;
- zásada volnosti přijmout nebo odmítnout dědictví; a
- zásada ingerence veřejné moci (Důvodová zpráva, 2012, s. 357-358).

Účelem dědického práva je **zachovat hodnoty**, které byly vybudovány předchozími generacemi i pro generace budoucí. Tato zásada se uplatňuje u věcí movitých i nemovitých. Příkladem může být rodinná usedlost, která přechází v rámci rodiny z generace na generaci. Tato zásada se v dědickém právu projevuje konstrukcí dědických tříd, které obsahují zůstavitelovo celé příbuzenstvo. Tyto třídy zabraňují tomu, aby dědictví připadlo státu jako tzv. odúmrt', která je upravena v ustanovení § 1634 NOZ (CHALUPA et al., 2018, s. 7-8).

Zásada volnosti zůstavitele ve volbě dědice neboli autonomie vůle zůstavitele spočívá v tom, že zůstavitel může nechat dědit svůj majetek podle svého uvážení. Buďto bude jeho majetek děděn podle zákonné dědické posloupnosti nebo si může v závěti či dědické smlouvě určit svého dědice (DVOŘÁK et al., 2016, s. 23).

Zásada rovnosti vyplývá z článku 1 LZPS – lidé jsou si rovni v důstojnosti i v právech. Článek 3 LZPS také zakazuje diskriminaci z důvodu pohlaví, rasy, náboženství apod. Základní práva a svobody se tedy zaručují všem.

Zásada univerzální sukcese vyjadřuje skutečnost, že dědic vstupuje do všech práv a povinností zůstavitele, které nezanikly zůstavitelovou smrtí. Na dědice tedy přechází jak jeho práva (majetek), tak i jeho povinnosti (dluhy). Dědic si tedy nemůže určit, že chce pouze jeho majetek a dluhy ne. Kromě univerzální sukcese hovoříme ještě o **sukcesi singulární**, kdy konkrétní osoba vstupuje pouze do určitých práv a povinností zůstavitele. S tímto typem sukcese se můžeme setkat u odkazu, který je upraven v ustanovení § 1594 až § 1632 NOZ. Odkaz nabývá odkazovník, kdy odkazem je konkrétní věc či několik věcí nebo určité právo.

Zásada volnosti přijmout nebo odmítnout dědictví pojednává o svobodné vůli dědice, zda chce dědictví přijmout či nikoli. Podle ustanovení § 1484 NOZ se lze dědického práva předem zřeknout. Ustanovení § 1490 NOZ dále dědici umožňuje vzdát se dědictví ve prospěch druhého dědice. Další možností je dědictví odmítnout, a to v zákonné lhůtě, což vyplývá z ustanovení § 1485 až § 1490 NOZ. Toto právo navazuje na zásadu univerzální sukcese dědiců, na které přecházejí i zůstavitelovy dluhy. Možností, jak těmto dluhům

uniknout, je tedy celé dědictví odmítnout. Prohlášení o odmítnutí dědictví je konečné a neodvolatelné (NOVOTNÝ a NOVOTNÁ, 2014, s. 18-19).

Poslední zásadou je **zásada ingerence veřejné moci**. Z této zásady vyplývá, že přechod práv a povinností ze zůstavitele na dědice řeší výlučně soud. Soud pověřuje notáře, který má funkci soudního komisaře, aby vedl řízení o pozůstalosti, které je upraveno v hlavě třetí ZŘS. Soud neboli soudní komisař v tomto řízení rozhoduje deklaratorně, tedy pouze prohlašuje, kdo je dědicem (CHALUPA et al., 2018, s. 10-11).

Další část této kapitoly se bude věnovat předpoklady, které musí být splněny kvůli následné realizaci dědického práva v praxi. Těmito předpoklady jsou:

- smrt zůstavitele;
- existence pozůstalosti;
- způsobilý dědic;
- právní důvod dědění neboli dědický titul; a
- přijetí dědictví (CHALUPA et al., 2018, s. 13-14).

Nejzásadnější podmínkou dědění je **smrt zůstavitele**. Podle ustanovení § 1479 NOZ vzniká dědické právo smrtí zůstavitele. Smrt člověka se podle ustanovení § 26 odst. 1 NOZ prokazuje veřejnou listinou, kterou je úmrtní list. Úmrtní list je vydáván matričním úřadem fyzické osobě, která podle ustanovení § 25 odst. 5 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, na jeho vydání prokáže právní zájem, nebo která se zemřelým v době jeho smrti žila ve společné domácnosti, anebo vypraviteli jeho pohřbu. Mohou nastat další situace, kdy člověka za mrtvého prohlásí soud, které jsou upraveny v ustanovení § 71 a 72 NOZ.

Pokud po zemřelé fyzické osobě zůstanou majetková práva, označují se za **pozůstalost**. Pozůstalost tedy podle § 1475 NOZ zahrnuje celé jmění zůstavitele – jak majetek, tak i dluhy. Dědictví je poté pouze určitá část z jmění zůstavitele.

Vedle smrti fyzické osoby a existence pozůstalosti je dalším předpokladem dědického nástupnictví **existence způsobilého dědice**, kdy dědic je podle ustanovení § 1475 odst. 3 NOZ ten, komu náleží dědické právo. Dědicové jsou jak vlastníky celé pozůstalosti, tak v určitých případech také správci pozůstalosti. O roli dědiců jako správců

pozůstalosti pojednává následující kapitola. Dědicové tvoří podle § 1236 a násl. NOZ společenství dědiců a každá z těchto osob má právo k celé pozůstalosti. K nakládání s celou či částí pozůstalosti je třeba jednomyslného rozhodnutí všech dědiců. Ten, kdo zemře před zůstavitelem nebo současně s ním, nedědí. Dědic může být podle ustanovení § 1478 stejného předpisu i právnická osoba, která se stane způsobilým dědicem, pokud vznikne do jednoho roku od smrti zůstavitele. Způsobilým dědicem může být mimo fyzické a právnické osoby i stát, který je považován podle ustanovení § 21 NOZ v oblasti soukromého práva za právnickou osobu. Za stát poté jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. Z dědického práva může být osoba vyloučena ze tří důvodů, a to, pokud je dědicky nezpůsobilá (ustanovení § 1481 až 1483 NOZ), byla vyděděna (ustanovení § 1646 a následující NOZ) nebo se zřekla dědického práva, což je upraveno v ustanovení § 1484 NOZ.

Dalším z dědických předpokladů je **právní důvod dědění** neboli **dědický titul**. Občanský zákoník upravuje tři dědické tituly, kterými je dědická smlouva, závěť a zákon. Tituly mohou působit jak samostatně, tak i vedle sebe. Zůstavitel tedy může uzavřít s dědici dědickou smlouvu o části svého jmění, o další části sepíše závěť a zbývající část jeho jmění bude rozdělena a děděna podle zákona. Dědickou smlouvu podle ustanovení § 1585 NOZ nelze pořídit o celé pozůstalosti, ale pouze o třech čtvrtinách. Čtvrtina tak zůstává volná, aby o ni mohl zůstavitel pořídit podle své zvlášť projevené vůle. Pokud chce zůstavitel zanechat smluvnímu dědici i zbytek svého jmění, může tak učinit závětí. Dědická smlouva i závěť stojí před zákonem, čímž je podporována již zmíněná zásada autonomie vůle zůstavitele. Dědická smlouva má větší právní sílu než závěť. Podle ŠEŠINY (2019, s. 34) je to proto, že u dědické smlouvy jde o dvoustranné právní jednání a zůstavitel tak nemůže dědickou smlouvu jednostranně odvolat nebo zrušit. Naopak závěť je podle ustanovení § 1494 NOZ výlučným projevem vůle zůstavitele. Zůstavitel tedy svoji vůli vyjadřuje jednostranně. Ustanovení § 1491 NOZ doplňuje, že mimo závěti a dědické smlouvy je pořízení pro případ smrti i dovětek. Dovětkem lze podle ustanovení § 1498 NOZ nařídit odkaz, stanovit odkazovníku či dědici podmínku, doložit čas nebo jim uložit příkaz.

Posledním z předpokladů je **přijetí dědictví**. Tento předpoklad je spojen se zásadou volnosti přijmout nebo odmítnout dědictví. Pokud dědic dědictví odmítne, hledí se na něj podle ustanovení § 1486 NOZ jako by dědictví nikdy nenabyl. K odmítnutí je podle ustanovení § 1487 NOZ vyžadováno výslovné prohlášení dědice vůči soudu, a to do jednoho měsíce

ode dne, kdy soud dědice vyrozuměl o jeho právu na odmítnutí dědictví. Pokud na druhou stranu dědictví přijme, je splněn poslední z předpokladů a uskuteční se tak ve vztahu k osobě dědice realizace práva.

Pokud zůstavitel nezanechal závět' či dědickou smlouvu o celém svém jmění nebo je zanechal, ale pořídil pouze o části svého majetku, nastupuje zákonná dědická posloupnost, která je upravena v ustanovení § 1633 až 1641 NOZ. Celkem existuje šest dědických tříd. Najednou mohou dědit pouze osoby, které patří do jedné dědické třídy. Pokud v určité dědické třídě žádná z osob nedědí, přechází se do další dědické třídy v rámci zákonné posloupnosti. V dědické posloupnosti se u třídy první, zčásti třetí a šesté uplatňuje princip reprezentace, který spočívá v tom, že pokud osoba v rámci dědické třídy nedědí, nastupují na její místo její potomci. Zbytek této kapitoly se věnuje těmto třídám (CHALUPA et al., 2018, s. 34-52).

První třída dědiců zahrnuje nejbližší členy zůstavitelovy rodiny. Jsou to jeho děti a manžel/ka. Každá z těchto osob dědí stejným dílem. Podle čl. 32 odst. 3 LZPS, u potomků nezáleží na tom, zda byly narozeny v manželství nebo mimo ně. Stejně tak nezáleží ani na tom, zda jde o potomky pokrevní či osvojené. Pokud některý z dětí nedědí, nabývají jeho dědického podílu stejným dílem jeho děti. Podle ustanovení § 3020 NOZ je registrovaný partner ve stejném postavení jako manžel/ka.

Pokud nedědí potomci zůstavitele, přechází se do **druhé třídy**, kde dědí manžel/ka, zůstavitelovi rodiče a ti, kteří žili se zůstavitelem ve společné domácnosti. Z judikatury sp. zn. 5 Co 54/67 vyplývá, že pod pojmem společné domácnosti je rozuměno společné bydlení, tedy skutečné a trvalé soužití dvou nebo více osob. Podmínkou pro zahrnutí takových osob do skupiny spolužijících osob je, aby uvedené soužití trvalo po dobu jednoho roku zpět ode dne úmrtí zůstavitele a aby trvalo i v době jeho úmrtí. Spolužijící osoba musí žít ve společné domácnosti tak, jako by byla členem rodiny a musí o společnou domácnost pečovat např. obstaráváním domácích prací, prádla, jídla nebo aby byla odkázána výživou na zůstavitele. Dědici v této třídě dědí stejným dílem, ale manžel/ka nejméně polovinu pozůstalosti.

Pokud nedědí manžel/ka ani zůstavitelovi rodiče, dědí ve **třetí třídě** zůstavitelovi sourozenci a spolužijící osoby. Pokud některý z jeho sourozenců nedědí, nabývají jeho dědický podíl stejným dílem jeho děti. Pokud nedědí žádný dědic ve třídě třetí, dědí ve **čtvrté třídě** stejným

dílem zůstavitelovi prarodiče. Pokud jeho prarodiče nedědí, dědí v **páté třídě** prarodiče rodičů zůstavitele. V **šesté třídě** poté dědí děti dětí sourozenců zůstavitele a děti prarodičů zůstavitele všichni stejným dílem. Pokud je někdo se zůstavitelem příbuzný z více než jedné strany, má podle ustanovení § 1641 NOZ z každé strany dědické právo, které by mu náleželo jako příbuznému z této strany.

Tabulka 1: Dědické skupiny

Dědická třída	Dědici	Reprezentace
I.	Manžel/ka, děti	Děti -> vnuci -> pravnuci
II.	Manžel/ka (min. ½), rodiče, spolužijící osoby	
III.	Sourozenci, spolužijící osoby	Sourozenci -> děti sourozenců
IV.	Prarodiče	
V.	Prarodiče rodičů	
VI.	Prasynovci, praneteře a strýcové a tety	Strýcové a tety -> bratrance a sestřenice

Zdroj: CHALUPA et al., 2018, s. 54, vlastní úprava

2.2 Průběh řízení

Průběh pozůstalostního řízení můžeme rozdělit na dvě fáze, kdy první se týká předběžného šetření, které je upraveno v ustanovení § 139 až 152 ZŘS. Druhá fáze se poté věnuje projednání dědictví.

Předběžné šetření je první fází prokázání dědického práva. V tomto šetření soud podle ustanovení § 139 ZŘS provádí veškeré úkony potřebné pro zjištění stavu zůstavitelova jmění a pro zjištění dědiců a dalších již zmíněných účastníků řízení, o jejichž práva a povinnosti v řízení jde. Soud si v této fázi může zjistit, jestli zůstavitel sepsal pořízení pro případ smrti, tedy dědickou smlouvu nebo závěť, které jsou sepsány ve formě veřejné listiny. Veřejnou listinou se podle ustanovení § 3026 odst. 2 NOZ rozumí notářský zápis. Závěť, dovětek, dědická smlouva a další listiny pro případ smrti, prohlášení nebo vydědění se evidují podle ustanovení § 35b NŘ v evidenci právních jednání pro případ smrti, kterou vede Komora. Obsah těchto listin, které jsou pro pozůstalostní řízení důležité, zjistí buď soud anebo notář, který je má v úschově. O zjištění obsahu a stavu listin je sepsán protokol, ke kterému je přiložena kopie příslušné listiny. (NOVOTNÝ a NOVOTNÁ, 2014, s. 128-129).

Určení účastníků pozůstalostního řízení má velký význam pro další průběh tohoto řízení. Soud a soudní komisař jednají v pozůstalostním řízení s účastníky tohoto řízení. Ustanovení § 110 až 122 ZŘS vymezuje okruh těchto účastníků. Účastníky lze rozdělit na dvě skupiny, a to na účastníky při projednání pozůstalosti a při likvidaci pozůstalosti. Zvláštní úprava se věnuje opatrovnictví a procesnímu nástupnictví. Kromě této konkrétní úpravy upravuje účastníky řízení i obecné ustanovení § 6 ZŘS, které říká, že účastníkem v případě, kdy je řízení zahájeno bez návrhu, je i navrhovatel a osoba o jehož právech a povinnostech má být v řízení jednáno. Účastníkem je i ten, kterého zákon za účastníka považuje.

První skupina účastníků jsou účastníci při projednání pozůstalosti, kteří jsou vymezeny v ustanovení § 110 až 116 ZŘS. Zákon rozděluje i účastníky na ty, kteří se účastní celého řízení, a na ty, kteří se účastní pouze části. Části řízení se může účastnit například manžel/ka zůstavitele, a to v případě, kdy není dědicem a v řízení se rozhoduje o právech a povinnostech vyplývajících ze společného jmění manželů, dále jen („SJM“). Pouze části řízení se také může účastnit věřitel zůstavitele, a to při zajištění jeho práv. Věřitelé jsou účastníky řízení i v případě, že byla nařízena likvidace pozůstalosti. V tomto případě jsou to věřitelé, kteří se přihlásili nebo kteří mají právo na uspokojení své pohledávky, i pokud ji nepřihlásili. Účastníkem je i likvidační správce, kterým může být podle ustanovení § 100 ZŘS notář, a to v případě, kdy likvidační správce nebyl jmenován. Celého řízení se poté účastní zůstaviteli dědici. Pokud po sobě zůstavitel podle ustanovení § 153 a 154 ZŘS zanechal majetek bez hodnoty nebo nepatrné hodnoty anebo po sobě nezanechal majetek vůbec žádný, je účastníkem řízení ten, kdo zařídil pohřeb zůstavitele, tedy vypravitel pohřbu. Dalšími účastníky může být stát v případě odúmrti nebo vykonavatel závěti. Účastníkem je i správce pozůstalosti v řízení o ustanovení správce pozůstalosti nebo o úkonech správy pozůstalosti. Nepominutelní dědici neboli potomci zůstavitele jsou účastníky pouze v těch jejích částech, které se týkají soupisu pozůstalosti, určení obvyklé ceny pozůstalosti a vypořádání jejich povinného dílu. Při závěře pozůstalosti je účastníkem každý, kdo by byl dotčen opatřením soudu směřujícím k zajištění majetku zůstavitele. Pokud nemůže dědic jednat před soudem samostatně a nemá zákonného zástupce či opatrovníka, soud mu opatrovníka jmenuje. Pokud v průběhu řízení o pozůstalosti nastane situace, kdy účastník se stane nezpůsobilým, tedy zemře, soud v řízení pokračuje a jedná s tím, kdo prohlásí a prokáže, že je jeho právním nástupcem. Právním nástupcem může být dědic zemřelého dědice.

Podle ustanovení § 143 ZŘS se veřejně zjišťuje stav a obsah listin, které nebyly sepsány ve formě veřejné listiny, ale které notář přijal do úschovy. O veřejném zjištění se vyrozumívají osoby, kterým podle dosavadního stavu řízení svědčí zákonná dědická posloupnost nebo které uplatnily svá práva na pozůstalost a současně se jim vyrozumění zašle na adresu, kterou tyto osoby sdělily soudu nebo na adresu trvalého bydliště. Vyrozumění se také vyvěsí na úřední desce soudu. Podle DVOŘÁKA et al. (2019, s. 151) výraz „veřejný“ není chápán ve stejném smyslu jako v řízení sporném: *jedná se pouze o to, že jsou přítomny osoby, které mají na věci osobní zájem jako v úvahu přicházející dědicové zůstavitele*“.

Pokud v předběžném řízení vyjde najevo, že měl zůstavitel pohledávky, soud podle ustanovení § 151 ZŘS uloží usnesením dlužníkům zůstavitele, aby plnění skládali do úschovy soudu. Soud musí dlužníky zůstavitele upozornit na to, že pokud budou plnění provedená jinam, nebudou mít za následek plnění dluhu. Takovýmto plněním provedeným jinam by mohlo být plnění přímo některému z případných dědiců. Toto usnesení tak umožňuje notáři vyzvat dlužníky k plnění jejich dluhů, a ti se tak nemohou bránit tím, že po smrti zůstavitele nevěděli, komu mají plnit. Tímto usnesením je posílena ochrana dědiců před dlužníky zůstavitele (NOVOTNÝ a NOVOTNÁ, 2014, s. 129-130).

O předběžném šetření se sepisuje protokol, který je zpravidla sepisován s osobou, která se postarala o pohřeb zůstavitele, tedy s vypravitelem pohřbu. O této osobě je soud informován matričním úřadem podle ustanovení § 82 zákona č. 301/2000 MATR.

Ne každá pozůstalost je v pozůstalostním řízení projednána. Pokud po sobě zůstavitel nezanechal žádný majetek anebo zanechal majetek bez hodnoty či majetek nepatrné hodnoty, soud podle ustanovení § 153 a 154 ZŘS pozůstalostní řízení zastaví. Pokud zůstavitel zanechal majetek bez hodnoty nebo majetek nepatrné hodnoty, soud usnesením vydá majetek zůstavitele tomu, kdo se postaral o jeho pohřeb, a to v případě, kdy s nabytím tohoto majetku vypravitel pohřbu vyslovil souhlas. Pokud není jasné, kdo se o pohřeb postaral, použije se ustanovení § 168 ZŘS, které upravuje spor o dědické právo. Právní mocí rozhodnutí o zastavení řízení je řízení o pozůstalosti podle ustanovení § 155 stejného předpisu ukončeno.

Pokud pozůstalostní řízení nebylo zastaveno, přichází fáze druhá, kterou je **projednání dědictví**. V této fázi soud zjišťuje, jestli je dědic dědicky způsobilý a jestli se nezřekl svého dědického práva. O dědickém právu vyrozumí soud každého potenciálního dědice usnesením. Soud usnesením vyrozumí dědice o jeho právu odmítnout dědictví a o následcích odmítnutí.

Dědici, který není znám a dědici, neznámého pobytu jmenuje soud podle ustanovení § 120 ZŘS opatrovníka. Tento dědic se o jeho dědickém právu vyrozumí vyhláškou podle ustanovení § 166 ZŘS, pokud dědic dědictví neodmítl. Soud také zjistí, jestli se dědictví nevzdal ve prospěch jiného dědice. Jestliže právo na dědictví uplatňuje více osob a jejich dědická práva nemohou vedle sebe obstát, vzniká podle ustanovení § 168 ZŘS spor o dědické právo, kterému se tato kapitola bude stručně věnovat později.

K projednání dědictví nařizuje soud podle ustanovení § 182 ZŘS jednání, které je neveřejné. K tomuto jednání předvolá dědice zůstavitele, vykonavatele závěti a další účastníky, o jejichž práva nebo povinnosti při jednání půjde. Jednání nemusí být soudem nařízeno, pokud má být rozhodnuto o zastavení řízení, nebo pokud má pozůstalost připadnout jedinému dědici nebo státu.

Podle DVOŘÁKA et al. (2019, s. 157) je doba mezi smrtí zůstavitele a ukončení pozůstalostního řízení různě dlouhá. K určení, kdo z potenciálních dědiců je pravým dědicem, dojde až v konečném rozhodnutí. V tom se určí nejen kdo jsou dědici zůstavitele, ale také jak velký bude jejich dědický podíl. Vzniká tu tedy otázka, kdo spravuje v průběhu řízení pozůstalostní jmění. Tedy jaká osoba je oprávněná správu vykonávat. Správa pozůstalosti je upravena v § 1677 a násl. NOZ Podle zmíněného ustanovení je několik osob, které jsou oprávněny vykonávat správu pozůstalosti v průběhu pozůstalostním řízení, kterými jsou:

- správce pozůstalosti povolán zůstavitelem;
- vykonavatel závěti povolán zůstavitelem, pokud nebyl povolán správce pozůstalosti;
- dědic nebo všichni dědicové, neujednají-li si nic jiného; nebo
- správce pozůstalosti jmenován soudem.

Pokud jsou jakékoli pochybnosti, kdo má pozůstalost spravovat, soud usnesením rozhodne, kdo je oprávněn ke správě pozůstalosti, což vyplývá z ustanovení § 156 ZŘS.

Zůstavitel tedy může povolat správce pozůstalosti. Prohlášení o povolání správce vyžaduje podle ustanovení § 1556 NOZ formu veřejné listiny, tedy notářského zápisu. Pokud zůstavitel povolal jak správce pozůstalosti, tak i vykonavatele závěti, řídí se správce pozůstalosti podle ustanovení § 1558 pokyny vykonavatele závěti. Pokud ani jeden ze zmíněných povolán nebyl, může soud i bez návrhu jmenovat správce pozůstalosti podle ustanovení § 157 ZŘS. Správcem může jmenovat pouze toho, kdo s tím souhlasí. V usnesení o jmenování správce

pozůstalosti soud vymezuje podle ustanovení § 158 odst. 2 ZŘS rozsah spravovaného majetku zůstavitele nebo uvádí účel, pro který byl správce jmenován.

Podle DVOŘÁKA et al. (2019, s. 159) je v praxi častější, že funkci správce pozůstalosti vykonává dědic nebo dědicové. Dědicové spravují celou pozůstalost společně, pokud se nedohodnou jinak a pozůstalost bude spravovat jen některý nebo někteří z nich. Dědicové však nemohou svou funkci správce pozůstalosti přenést na třetí osobu, toto právo má pouze soud.

Co se týče jmění zůstavitele, je složeno z aktiv a pasiv. Aktiva zjistí soud ze soupisu pozůstalosti, ze seznamu pozůstalostního majetku nebo ze společného prohlášení dědiců o pozůstalostním majetku. Aktiva tvoří majetek zůstavitele, jeho pohledávky a majetková práva nebo právo na vypořádání SJM. Pasiva poté tvoří jeho dluhy, náklady pohřbu, právo některých osob na zaopatření a další (NOVOTNÝ a NOVOTNÁ, 2014, s. 132).

Konec této kapitoly se zabývá problematikou sporu o dědické právo. Mezi účastníky pozůstalostního řízení může vzniknout spor o to, který z nich je zůstavitelovým dědicem. V praxi dochází ke sporu málokdy, avšak jsou ve srovnání s většinou jiných případů složitější. Ke sporu dochází v situaci, kdy dědicem může být buď jeden, nebo druhý – ne oba najednou. Než bude spor o dědické právo vyřešen, musí se jednat se všemi dědici, aby nebyla porušena zásada rovného postavení účastníků. Je tedy potřeba například předvolávat k jednání všechny dědice (BARTOŠ, 2012, s. 16).

Pokud vyřešení sporu závisí podle § 169 ZŘS pouze na právním posouzení těch skutečností, které jsou mezi dědici nesporné, soud rozhodne, které osoby nadále zůstanou účastníky pozůstalostního řízení a kterým účast končí. Může se jednat o spor o výklad použité formulace závěti zůstavitelem, když platnost závěti sporná není. Pokud je třeba k vyřešení sporu o dědické právo prokázat skutečnosti, které jsou mezi dědici sporné, soud odkáže podle ustanovení § 170 ZŘS toho, jehož dědické právo se jeví se zřetelem k okolnostem případu jako nejslabší, aby své právo uplatnil žalobou. K podání žaloby určí lhůtu nejméně 2 měsíců. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 11. 2018, sp. zn. 21 Cdo 1572/2018 pomáhá notáři při vyhodnocování, které dědické právo je ze všech nejslabší. Pokud tedy nelze určit osobu, která má být odkázána k žalobě podle ustanovení § 1673 NOZ, považuje se za slabší dědické právo toho účastníka, který:

- „*tvrdí skutečnosti, na nichž se zakládá jeho dědické právo a jež jiný účastník řízení popírá; nebo*
- *který zpochybňuje skutečnosti týkající se dědického titulu, jenž zakládá dědické právo jiného účastníka, jestliže v případě prokázání těchto skutečností mu dědické právo nemůže svědčit; nebo*
- *který tvrdí skutečnosti o dědické nezpůsobilosti, jež jiný (tím dotčený) účastník popírá, jestliže v případě jejich prokázání je z dědického práva vyloučen; nebo který tvrdí skutečnosti, jež vyvracejí jinak zřejmý dědický titul jiného (tím dotčeného) účastníka a tím jeho dědické právo“.*

2.3 Ukončení řízení

Všechny úkony, které jsou v pozůstalostním řízení provedeny, jsou prováděny za účelem vydání rozhodnutí, kterým je podle ustanovení § 124 ZŘS usnesení o dědictví. Usnesení vydává notář jako soudní komisař.

Předpokladem pro to, aby mohl notář jako soudní komisař vydat rozhodnutí o dědictví, je podle ustanovení § 184 ZŘS zjištění dědického práva, tedy stanovení, kdo byl dědicem. Druhým předpokladem je zjištění jmění zůstavitele. Další podmínkou je, že byla splněna zůstavitelova nařízení a byly splněny povinnosti vůči odkazovníkům. K tomu, aby mohlo být vydáno rozhodnutí o dědictví a bylo tak potvrzeno nabytí dědictví dědici, musí být splněny také předpoklady, kterými se zabývala kapitola č. 2.1 Zahájení řízení.

Významným okamžikem a zároveň závěrečným rozhodnutím v řízení o pozůstalosti je potvrzení nabytí dědictví jednomu nebo více dědicům.

Můžeme tedy tvrdit, že celé pozůstalostní řízení směřuje k naplnění cíle, který byl uveden na začátku kapitoly č. 2.1 Zahájení řízení, a tedy, že cílem dědického neboli pozůstalostního řízení je zjištění právních nástupců zůstavitele neboli jeho dědiců.

Obsahem rozhodnutí o dědictví se zabývá ustanovení § 185 ZŘS. Rozhodnutí může mít různé varianty a záleží také na počtu dědiců.

Pokud soud rozhodnutím potvrdí nabytí jedinému dědici, uvede v něm, kdo je dědicem a po kom pozůstalost nabývá. Soud může nabytí dědictví potvrdit i více dědicům, a to podle jejich dědických podílů nebo podílů ze zákona. Soud tedy může pozůstalost rozdělit i mezi více dědiců podle nařízení zůstavitele. Další variantou je, podle ustanovení

§ 185 odst. 1, písm. c), že pozůstalost rozdělí mezi více dědiců podle určení třetí osoby, kterou tím zůstavitel pověřil. Soud dále může rozhodnutím rozdělit pozůstalost na jejich žádost. Dohoda dědiců má podle DVOŘÁKA (2019, s. 173) přednost před potvrzením nabytí dědictví více dědicům podle dědických podílů. Soud také může potvrdit připadnutí pozůstalosti státu jako odúmrtě, a to v situaci, kdy nedědí žádný dědic, a na stát se podle ustanovení § 1634 NOZ hledí, jako by byl zákonným dědicem.

DVOŘÁK (2019, s. 173) říká, že v praxi se častěji vyskytuje již zmíněná dohoda o rozdělení pozůstalosti než dohoda o výši svých dědických podílů. Zatímco dohoda o výši dědických podílů se týká početního určení výše jednotlivých podílů (např. zlomkem nebo procentem), druhá zmíněná dohoda se zabývá konkrétní majetkovou hodnotou, kterou z pozůstalosti každý z dědiců nabude.

Rozhodnutí o dědictví musí podle ustanovení § 185 odst. 4 ZŘS obsahovat důvod dědictví neboli dědický titul, kterým může být dědická smlouva, zákon nebo zákonná posloupnost. Dále rozhodnutí obsahuje i důvod, z jakého k rozdělení dědictví došlo, zda a který z dědiců uplatnil výhradu soupisu, jestli byla nařízena dědická posloupnost, kdo byl povolán jako následný dědic a jestli může s dědictvím přední dědic volně nakládat.

Rozhodnutí se podle usnesení § 126 odst. 1 písm. b) doručuje do vlastních rukou všech dědiců. Právní mocí rozhodnutí o dědictví zaniká závěra pozůstalosti a opatření, která byla k zajištění pozůstalosti přijata. Zaniká také správa pozůstalosti. Řízení o pozůstalosti končí právní mocí rozhodnutí o dědictví, což vyplývá z ustanovení § 188 písm. c) ZŘS.

Může také nastat situace, kdy se po právní moci rozhodnutí objeví nový majetek zůstavitele. V tomto případě se může jednat podle ustanovení § 192 ZŘS o dodatečné projednání při zastavení řízení anebo podle ustanovení § 193 ZŘS o dodatečné projednání po rozhodnutí o pozůstalosti.

Pokud se objeví majetek po právní moci rozhodnutí, kterým bylo řízení o pozůstalosti podle ustanovení § 153 a 154 ZŘS zastaveno, soudní komisař projedná dědictví. Pokud se objeví pouze pasivum pozůstalosti, dědictví nebude projednáno. Řízení o pozůstalosti bylo zastaveno, pokud nebyl zanechán žádný majetek nebo majetek nepatrné nebo žádné hodnoty.

Pokud nastane situace, kdy byl nový majetek objeven po právní moci rozhodnutí o pozůstalosti, soudní komisař doplní soupis aktiv a pasiv vyhotovený v původním řízení a zahájí řízení o dodatečném projednání pozůstalosti. Předmětem dodatečného projednání je

pouze nově najevo vzešlý majetek, popř. dluhy zůstavitele. V tomto řízení už se neprovádí úkony učiněné v původním pozůstalostním řízení. Notář jako soudní komisař ověří existenci majetku a doplní původní soupis aktiv a pasiv. V rozhodnutí, kterým se dodatečné projednání pozůstalosti ukončuje, je uvedena odměna soudního komisaře a náhrada jeho hotových výdajů (DAVID, et al., 2009, s. 910).

2.4 Náklady řízení

Do nákladů pozůstalostního řízení patří podle ustanovení § 127 ZŘS zejména odměna notáře za prováděné úkony soudního komisaře, jeho hotové výdaje a náhrada za daň z přidané hodnoty, pokud je notář plátcem daně. Do těchto nákladů se počítá také odměna správce pozůstalosti, kterou se více zabývá kapitola č. 3.4.6 Odměna správce pozůstalosti.

Dalšími náklady pozůstalostního řízení mohou být podle MIKEŠE a MUZIKÁŘE (2005, s. 315) náklady spojené s úschovou u bank či jiných finančních institucí. Dalšími náklady mohou být podle KLEINA (2015) náklady právního zastoupení, soudní poplatky či znalečné, které náleží znalci za znalecké činnosti a jejichž výše je upravena v ustanovení § 2 vyhlášky č. 504/2020 Sb., o znalečném.

Pozůstalostní řízení v prvním stupni je podle ustanovení § 11 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, dále jen („OSP“) od soudních poplatků osvobozeno. Soudní poplatek se neplatí ani z podání návrhu na zahájení pozůstalostního řízení, jelikož i tento poplatek je podle ustanovení § 1 odst. 1 písm. a) OSP poplatkem za řízení před soudem.

Osvobození se podle ustanovení § 11 odst. 3 OSP nevztahuje na řízení před odvolacím soudem, řízení o žalobě pro zmatečnost nebo na řízení o žalobě na obnovu řízení. Podle položky 22 bodu 11 sazebníku poplatků k zákonu o soudních poplatcích, se vybere poplatek za odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně v pozůstalostní věci podle položky 4 bodu 1 písm. c), což činí 2 000 Kč. Podle položky 16 a 17 sazebníku se vybere poplatek ve výši 5 000 Kč v případě, pokud je podána žaloba pro zmatečnost nebo žaloba na obnovu řízení.

Dalším již zmíněným nákladem řízení je odměna notáře jako soudního komisaře. Notář má za provedené úkony nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů, což upravuje notářský tarif. Těmto nákladům se bude podrobněji zabývat kapitola č. 3. 4 Odměna notáře.

Co se týká placení nákladů řízení, účastník pozůstalostního řízení si náklady, které jemu osobně v průběhu tohoto řízení vznikají, platí sám. Těmito náklady může být jízdné z místa

bydliště do kanceláře notáře, poštovné za dopisy v souvislosti s pozůstalostním řízením soudnímu komisaři, soudu, znalci apod. Kromě svých osobních nákladů platí také náklady svého zástupce, což může být odměna advokáta a jeho hotové výdaje. Společné náklady platí účastníci zpravidla podle poměrů svých dědických podílů. Pokud není možné tento poměr určit, platí náklady rovným dílem (MIKEŠ a MUZIKÁŘ, 2005, s. 322-323).

3 NOTÁŘ A NOTÁŘSKÁ ČINNOST

Tato kapitola se bude věnovat dějinám notářství, prameny právní úpravy notářství, vymezení základních pojmů jako je notář a notářská činnost a poslední část se bude týkat odměny notáře, jeho základu a forem.

3.1 Dějiny notářství

Notářství patří spolu se soudnictvím a advokaci k nejdůležitějším právnickým povoláním. V této podkapitole si popíšeme, jak se notářství v českých zemích vyvíjelo od poloviny 19. století až po současnost.

Novodobá forma notářství je spojována s císařským patentem, kterým byl vydán **notářský řád č. 366/1850 ř. z.** SCHELLE (2018, s. 284) říká, že i přesto, že „*byl za vzor vzat zejména francouzský notářský řád, brzy se ukázal jako nepřilíživý, a tak jeho platnost nebyla dlouhá*“. Co předcházelo vydání notářského řádu v roce 1850 bude popsáno v následujícím odstavci.

Na počátku 50. let 19. století se české notářství podle FOUKALA (2003, s. 5) nacházelo díky tehdy platné právní úpravě ve špatném postavení. Během tohoto období se proto uvažovalo nad tím, jestli má být činnost sepisování smluv a jiných listin soukromého práva vyloučeno z působnosti nových soudců v souvislosti s reorganizací soudnictví. Výkon těchto činností podle tehdejších odborných kruhů nebyl v souladu s úlohou soudcovství, a proto byly přesvědčeny, že by měl být pro sepisování listin zřízen nový právní institut, který by poskytl kvalifikovanou pomoc a radu při jejich sepisování. Tehdejší ministr spravedlnosti dr. Antonín rytíř Schmerling v roce 1850 navrhl císaři zřízení notářství. Nový notářský řád vydaný pod číslem 366 byl vydán později stejného roku.

Notářský řád z roku 1850 neznamenal pro notářství obrat k lepšímu a nesplnil tedy očekávání. Proto byl v roce 1855 přijat **nový notářský řád č. 94/1855 ř. z.** Tento předpis vycházel z koncepce předešlého notářského řádu a měl postavení notářů i zájmy jejich klientů pozvednout. Notáři byli oproti notářskému řádu z roku 1850 oprávněni sepisovat soukromé listiny a spisy ve věcech mimosporných. Odměna notářů se řídila advokátními předpisy (FOUKAL, 2003, s. 7).

Nový notářský řád č. 75/1871 ř. z. byl přijat v roce 1871. Etapu počínající rokem 1871 můžeme považovat za významnou pro další vývoj notářství. Tato rakouská právní úprava

notářství byla přijata první republikou a platila i v poválečném Československu až do roku 1949, kdy byl zrušen zákonem č. 201/1949 Sb., o notářství (SCHELLEOVÁ, 2006, s. 158).

V Roce 1952 došlo k úplnému zestátnění notářství **zákonem č. 116/1951 Sb., o státním notářství**, kdy funkce notáře, vykonávajícího nezávislé svobodné povolání, zanikla. Notáři museli odevzdat státu všechna svá zařízení a vybavení sloužící k jejich činnosti, a někteří z nich se stali státními zaměstnanci. Tento zákon byl zrušen zákonem č. 95/1963 (FOUKAL, 2003, s. 13).

Státní notářství, jeho činnosti a organizace byli před vydáním nynějšího notářského řádu spravovány **zákonem č. 95/1963 Sb., o státním notářství a o řízení před státním notářstvím** neboli notářský řád, dále jen („StN“). Tento předpis platil až do jeho zrušení v roce 1992. V rámci rozhodovací činnosti státní notářství konalo rozhodování podle ustanovení § 2, odst. 1 StN v řízení o dědictví, o umořování listin, o registraci právních úkonů, o úschovách a o notářských poplatcích.

Státní notářství také provádělo exekuci prodejem nemovitostí, která byla nařízena soudem. Další činností notářů byla činnost správní, kdy státní notářství spolupůsobilo při evidenci nemovitostí a při obstarávání správy pozemkových a železničních knih. Notářství bylo razantně znehodnoceno v období normalizace, kdy na návrh předsedy krajského soudu bylo ministru spravedlnosti umožněno, aby notářům prominul dva z předpokladů pro ustanovení notáře, vymezené v ustanovení § 7 StN. Těmito předpoklady bylo ukončené vysokoškolské právnické vzdělání a vykonání dvouleté právní praxe (ZAHRADNÍKOVÁ, 2007, s. 254).

V návaznost na tento notářský řád byl vydán **zákon č. 24/1964 Sb., o notářských poplatcích**. Tento předpis, který byl k 1. 1. 1985 zrušen, se věnoval druhům notářských poplatků, Těmito druhy byly poplatky za úkony, z převodu nemovitostí, z dědictví a z darování.

Nový notářský řád, **zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti**, byl vydán v roce 1992, což znamenalo velkou změnu pro notářskou činnost. Tento notářský řád navazuje na rakouskou právní úpravu notářství z roku 1871 (SCHELLEOVÁ, 2006, s. 158). Díky novému notářskému řadu, přestali státní notáři vykonávat rozhodovací činnost, jak tomu bylo před jeho vydáním. Rozhodovací činnost státních notářů byla přenesena na tři státní orgány. Těmito orgány jsou:

- Soudy, které využívají notáře jako soudního komisaře v řízení o dědictví;

- finanční úřady, které začaly rozhodovat o dani dědické;
- nově vzniklé katastrální úřady, které nahradily systém registrace smluv týkajících se nemovitostí (ZAHRADNÍKOVÁ, 2007, s. 255).

3.2 Právní úprava notářství

Aktuálním platným základním pramenem právní úpravy notářství, je již zmíněný **zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti neboli notářský řád**. Na tomto právním předpisu se usnesla Česká národní rada. Zákon nabyl platnosti dne 7. července 1992. Tento zákon se stal právním podkladem pro novou organizaci notářství, účinnou od 1. ledna 1993. Tento právní předpis se skládá z dvanácti částí, ve kterých je upraveno postavení notáře, jeho činnost a odměna a notářská samospráva. Od doby svého vzniku prošel zákon několika novelizacemi.

Dalším právním předpisem, který souvisí s činností notářů a jejich odměnami, je **vyhláška č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky** známá také jako **notářský tarif**. Tento podzákonný právní předpis vydán ministerstvem spravedlnosti, který nabyl účinnosti dne 1. července 2001, se skládá z osmi částí, ve kterých upravuje odměny notářů za notářskou a jinou činnost a úhradu vynaložených hotových výdajů. Tento předpis prošel od roku své účinnosti několika novelizacemi. V lednu 2023 došlo ke dvěma novelizacím, které byly provedeny vyhláškami Ministerstva spravedlnosti č. 460/2022 Sb. a č. 417/2022 Sb. První ze zmíněných vyhlášek nabývá účinnosti 1. 1. 2023. Druhá, která souvisí s využíváním digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností, nabývá účinnosti 15. 1. 2023.

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních je významným právním předpisem nejen pro dědické řízení, jak již bylo zmíněno v kapitole první, ale také pro činnost notáře jako soudního komisaře. Tento zákon nabyl účinnosti dne 1. ledna 2014. Činností notáře jako soudního komisaře v řízení o pozůstalosti se zabývá část druhá, hlava třetí, díl první, oddíl druhý.

Notářská komora České republiky (dále jen „Komora“) také vydává vnitřní předpisy, které upravují práva a povinnosti notářů. Jedním z těchto předpisů je **Organizační řád Komory a notářských komor**.

Dalším důležitým vnitřním předpisem Komory je Kancelářský řád. Tento předpis upravuje kancelář notáře, pravidla jeho činnosti, evidenční pomůcky, a další. K dalším vnitřním předpisům přijatých sněmem Komory, kterými se notáři musí řídit, se řadí například zkušební řád, kárný řád, konkursní řád nebo kancelářský řád.

3.3 Notářství a úloha notáře

Pojem **notářství** není v notářském řadu ani v žádném jiném právním předpisu definován. Jak uvádí Bílek (2010, s. 4), notářství je v užším smyslu možné chápat jako „*specifickou právní činnost vykonávanou v rámci svobodného povolání, avšak pouze státem pověřenými osobami a na základě jim svěřených pravomocí, jejímž předmětem je poskytování právních služeb, a to zákonem předepsanou formou, v zákonem vymezených oblastech právních vztahů a za úplatu.*“

„V širším smyslu lze pod pojem notářství zahrnout i všechny vztahy související s výběrem pověřených osob, realizací výkonu této činnosti a způsobem její vnitřní organizace, neboť s ohledem na onu zákonem uznanou „věrohodnost“ jejích výsledků vyžadují všechny tyto vztahy přesnou a přísnou úpravu“ (BÍLEK, 2010, s. 4).

Notář je podle ustanovení § 1, odst. 1 NŘ fyzická osoba splňující předpoklady podle tohoto zákona, kterou stát pověřil notářským úřadem. Z ustanovení vyplývá, že notářem může být pouze osoba fyzická, čímž se vylučuje možnost vykonávání notářské činnosti právnickým osobám. Notářským úřadem se poté rozumí podle odstavce 2 stejného ustanovení soubor pravomocí k výkonu notářství a další činnosti stanovené zákonem trvale spojený s místem výkonu této činnosti. Sídlem notáře je sídlo notářského úřadu, do kterého byl jmenován. Notář pro výkon své činnosti zřídí ve svém sídle notářskou kancelář, která je zapsaná v evidenci notářů vedené příslušnou notářskou komorou. Organizace notářské kanceláře je upravena v již zmíněném kancelářském řádě. Notář svou činnost vykonává zpravidla ve své notářské kanceláři a během úředních dnů také v místě jejich konání.

Dále již zmiňovaný zákon uvádí, že notářem může být jmenován občan členského státu Evropské unie, jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor nebo Švýcarské konfederace, který je plně způsobilý k právním úkonům, má vysokoškolské magisterské vzdělání v oboru právo získané v České republice nebo v zahraničí, pokud je takové vzdělání uznáváno za rovnocenné vzdělání k magisterskému v České republice. K dalším předpokladům k jmenování patří bezúhonnost, vykonání alespoň pětileté notářské praxe

a složení notářské zkoušky. Ustanovení § 7 odstavec 2 téhož zákona poté vyjmenovává, co se do notářské praxe započítává. Odstavec 3 stejného ustanovení konkrétně vyjmenovává nenotářské zkoušky, které se považují za notářské. Patří k nim například zkouška justiční, soudcovská, advokátní, exekutorská a další.

Hlavními předpoklady pro jmenování do funkce notáře je podle ustanovení § 7 NŘ absolvování pětileté notářské praxe a vykonání notářské zkoušky. Do notářské praxe lze podle ustanovení § 7 odst. 2 NŘ zahrnout praxi notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta. Do této praxe se započte například praxe soudce, prokurátora, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora a soudce a asistenta soudce Ústavního soudu, Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu. Aby se fyzická osoba mohla stát notářem a zahájit tak činnost notáře, musí být jmenována ministrem spravedlnosti na návrh Komory do notářského úřadu. Tomu předchází předpoklad stanoven v ustanovení § 8 NŘ, kterým je vítězství ve výběrovém řízení v podobě konkursu.

Dalšími a posledními předpoklady pro zahájení činnosti notáře je podle ustanovení § 9 NŘ složení slibu do rukou ministra, pořízení úředního razítka notáře a uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za újmu, která by mohla vzniknout v souvislosti s činností notáře. Ve slibu, který provádí notář jsou zmíněny dvě hlavní zásady výkonu notářské činnosti, a to zásada nestrannosti a nezávislosti. Ze zmíněného slibu také notáři vyplývá jeho povinnost zachování mlčenlivosti.

Obsah těchto dvou zásad notářské činnosti, si nyní vymežíme. Princip nezávislosti spočívá v tom, že se notář ve výkonu své činnosti řídí zákonem nebo dalšími právními předpisy jako je například již zmíněný notářský tarif nebo konkursní řád Komory. Tudíž postupuje nezávisle na státní či jiné moci. Princip nestrannosti poté spočívá v tom, že notář při výkonu notářské činnosti nezvýhodňuje nikoho, kdo se účastní právních vztahů, které jsou předmětem poskytované právní služby (BÍLEK, 2010, s. 45).

Ministr poté může pozastavit notáři výkon jeho činnosti, anebo notáře odvolat. Konkrétní důvody pro pozastavení činnosti notáře nebo pro jeho odvolání ministrem jsou uvedeny v ustanovení § 10 a 11 NŘ. Ministr tedy může notáře odvolat z jeho funkce z důvodu dosažením věku 70 let, odmítnutí složení slibu, na jeho žádost, ztrátou státního občanství České republiky a z mnoha dalších důvodů.

Činnosti, které může notář v souvislosti s notářskou činností vykonávat, vymezuje ustanovení § 2 a § 3 NŘ. Těmito činnostmi se rozumí sepisování veřejných listin o právních jednáních, osvědčování právně významných skutečností a prohlášení a přijímání listin a peněz do notářské úschovy. Notář může poskytovat i další právní služby, jako je například poskytování právní porady, zastupování v jednání s fyzickými nebo právníckými osobami nebo v řízení před orgány veřejné moci a sepisování listin. Obsahem těchto činností se budeme zabývat v následujících jednotlivých odstavcích.

Za jednu z významných náplní činnosti notáře považuje notářský řád **sepisování veřejných listin o právních úkonech**. Tato činnost má podstatný podíl na výkonu notářství a uskutečňování jeho principů. Sepisování veřejných listin naplňuje funkci notáře, kterou je podniknout kroky k zamezení sporů (JINDŘICH, 2010, s.18).

Další typickou činností notáře je **osvědčování právně významných skutečností a prohlášení**. Při této činnosti notář zaznamenává, co se před ním stalo. Skutečnost se zaznamenává v listině. Ustanovení § 72 NŘ stanovuje formy osvědčení, které notář může provést.

Další důležitou notářskou činností jsou **notářské úschovy**. Ustanovení § 81 NŘ do této činnosti zařazuje jak přijímání listin do úschovy, tak přijímání peněz a listin do úschovy za účelem jejich vydání dalším osobám. Notář musí podle ustanovení § 86 odst. 4 NŘ peníze převzít do úschovy bezhotovostně, listiny však přijímá do úschovy bez omezení.

Notář může také **poskytovat právní porady**, které se týkají obsahu notářství, tedy všeho, co může tvořit obsah veřejných listin o právních úkonech, osvědčování právně významných skutečností a prohlášení a notářských úschov (JINDŘICH, 2010, s.30).

Poslední činností notáře, kterou zmíním je **zastupování a sepisování soukromých listin**. Podle ustanovení § 3 NŘ může notář mimo veřejných listin sepsat také listiny soukromé. Příkladem této činnosti může být sepsání návrhu na zápis do obchodního rejstříku a zároveň zastupování v této věci v řízení u soudu (JINDŘICH, 2010, s.30).

Činnost notáře je podle ustanovení § 5 NŘ neslučitelná s jinou výdělečnou činností s výjimkou správy vlastního majetku. Zákon ale i přesto umožňuje notáři vykonávat další funkce, jako je například funkce poslance, senátora nebo za úplatu i činnost vědeckou, pedagogickou a další.

Podle ustanovení § 56 NŘ je notář během výkonu notářské činnosti povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, které se mohou týkat oprávněných zájmů a které se během své činnosti dozvěděl. Zachování mlčenlivosti, jak již bylo zmíněno, notář slibuje ve svém slibu před svým jmenováním.

Notář má také právo podle ustanovení § 54 NŘ odstoupit od smlouvy o provedení úkonu v notářské činnosti nebo od smlouvy o poskytnutí právní pomoci, a to ze tří důvodů:

- pokud došlo k narušení důvěry mezi ním a žadatelem nebo klientem;
- pokud žadatel nebo klient neposkytuje potřebnou součinnost, nebo
- žadatel nebo klient nesloží bez vážného důvodu přiměřenou zálohu na odměnu notáře.

Základní organizační jednotkou jsou notářské komory, které sdružují notáře se sídly v rámci jejich obvodu. Notářská komora se podle ustanovení § 29 NŘ zřizuje v obvodu každého krajského soudu a v obvodu městského soudu v Praze. Notářská komora je právnická osoba, jejíž příjmy tvoří členské příspěvky stanovené nejvyšším orgánem notářské komory, kterým je kolegium; dary a jiné příjmy.

3.4 Odměna notáře

Důležitým právním předpisem, který spravuje odměny notářů a úhrady vynaložených výdajů, je již zmíněná vyhláška č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky neboli notářský tarif, který byl vydán ministerstvem spravedlnosti.

Odměnu notáře popisuje také část devátá notářského řádu. Ustanovení § 106 NŘ stanovuje, že notáři náleží odměna, náhrada za promeškaný čas a náhrada hotových výdajů. Pokud je notář plátcem daně z přidané hodnoty, notáři náleží i částka odpovídající této dani, kterou je notář povinen z odměny a z náhrad odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty.

Svou činnost podle ustanovení § 5 NŘ vykonává notář za úplatu a při jejím výkonu je nezávislý. Podle tohoto ustanovení se notáři ukládá povinnost požadovat za svou práci odměnu. Výši této odměny stanovuje stát, a to prostřednictvím Notářského tarifu.

Existují dva druhy nároků souvisejících s výkonem činnosti notáře. Jedním z nich je nárok na odměnu za provedené úkony v rámci činnosti notáře. Druhým je nárok na úhradu hotových

výdajů vynaložených v souvislosti s provedenými úkony a nárok na náhradu za promeškaný čas. (BÍLEK, 2010, s. 413)

Tyto dva druhy nároků si přiblížíme v dalších kapitolách.

3.4.1 Základ a výše odměny notáře

Podle ustanovení § 1 NT, vykonává notář notářskou činnost, poskytuje právní pomoc, vykonává správu majetku a vykonává jinou činnost za odměnu, jejíž výše a způsob jejího určení se řídí ustanoveními této vyhlášky.

Podle ustanovení § 1 odst. 2 NT je v odměně také zahrnuta náhrada za běžné administrativní a jiné práce, které v souvislosti výkonu činnosti notáře vzniknou. Mimo jiné do odměny také spadá podle ustanovení § 3 odst. 4 stejného předpisu právní porada provedená notářem, jehož se porada týká, spojená s rozborem věci. Výše odměny notáře je upravena v druhé části Notářského tarifu. Podle ustanovení § 3 NT existují dva způsoby, jak určit výši odměny notáře. Prvním způsobem je stanovení podle sazby odměny za úkon nebo úhrn úkonů notářské činnosti stanovené pevnou částkou. Druhým způsobem je procentuální určení z hodnoty předmětu úkonu neboli tarifní hodnota. Těmito dvěma způsoby určení výše odměny se budeme věnovat v kapitole 3.4.2 Náhrada hotových výdajů

Předmětem úkonu se podle ustanovení § 3 odst. 2 a 3 NT rozumí smlouva nebo jiné právní jednání, osvědčení právního jednání nebo jiné právní skutečnosti anebo přijetí peněz nebo cenných papírů do notářské úschovy. Tarifní hodnotou se rozumí hodnota věci, která je předmětem předmětu úkonu. Hodnota věci je její obvyklá cena, pokud nestanoví Notářský tarif jinak.

V případě zastavení řízení o pozůstalosti, je stanovena odměna notáře jako soudního komisaře za provedené úkony v tomto řízení podle ustanovení § 11 NT, fixní částkou 1 000 Kč. Pokud zastavení řízení předcházelo vypořádání společného jmění zůstavitele a pozůstalého manžela, základem odměny soudního komisaře je polovina obvyklé ceny majetku, který patří do jejich SJM. Za sepsání notářského zápisu o závěti náleží notáři podle položky D bodu 1 odměna ve výši 2 000 Kč. Za zápis závěti do Evidence právních jednání pro případ smrti náleží notáři podle položky O notářského tarifu odměna ve výši 100 Kč.

Základ odměny notáře je stanoven ve vyhlášce ustanovením § 12 odst. 1 až 5 NT. Základem odměny notáře jako soudního komisaře je podle ustanovení § 12 odst. 1 NT obvyklá cena pozůstalosti.

Odměna notáře jako soudního komisaře, jejíž základ je stanoven ustanovení § 12 odst. 1 až 4 NT, činí podle ustanovení § 13 NT:

Tabulka 2: Odměna notáře 1

Částka	Odměna
0 – 500.000 Kč	2,0 % (nejméně však 2.000 Kč)
500.001 – 1.000.000 Kč	0,9 %
1.000.001 – 3.000.000 Kč	0,5 %
3.000.001 – 30.000.000 Kč	0,1 %
30.000.001 – 100.000.000 Kč	0,05 %

Zdroj: vyhláška č. 196/2001 Sb.

Pokud je v řízení o pozůstalosti nařízena likvidace pozůstalosti, základem odměny jako soudního komisaře je výtěžek zpeněžení majetku tvořícího likvidační podstatu. Odměna v tomto případě činí podle ustanovení § 13a:

Tabulka 3: Odměna notáře 2

Částka	Odměna
0 – 100.000 Kč	20 % (nejméně však 5.000 Kč)
100.001 – 500.000 Kč	12,5 %
500.001 – 1.000.000 Kč	1,7 %
1.000.001 – 30.000.000 Kč	1,2 %
30.000.001 – 100.000.000 Kč	0,9 %

Zdroj: vyhláška č. 196/2001 Sb.

Částka nad 100.000.000 Kč se v obou případech do základu odměny notáře nezapočítává.

Jak už bylo již dříve zmíněno, k vypočtené částce je nutno připočítat další náhrady notáře, které jsou stanoveny touto vyhláškou. Příklady dalších náhrad budou zmíněny v následující kapitole.

3.4.2 Náhrada hotových výdajů

Notář má podle ustanovení § 106 NŘ nárok na náhradu hotových výdajů nejen v souvislosti s notářskou činností, ale podle ustanovení § 2 NT i s prováděním úkonů v řízení o pozůstalosti.

Náhradu hotových výdajů upravuje část pátá, hlava první notářského tarifu. Podle ustanovení § 16 NT má notář v souvislosti s výkonem notářské činnosti nárok na paušální úhradu nákladů vynaložených na telekomunikační služby, opisy a fotokopie ve výši 300 Kč a nárok na náhradu jiných hotových výdajů účelně vynaložených v souvislosti prováděním úkonů. Těmito jinými hotovými výdaji se rozumí zejména soudní a jiné poplatky, poštovné, cestovní výdaje, znalecké posudky a odborná vyjádření, překlady a náhrady nákladů na vložení či získání dat z centrálních informačních systémů.

Ustanovení § 17 NT umožňuje notáři dohodnout se se žadatelem na paušální částce jako úhradě všech nebo jen některých hotových výdajů vynaložených v souvislosti prováděním úkonu. Co se týče cestovních výdajů, pokud o jejich výši není dohodnuto jinak, řídí se zákonem č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách.

Hotovými výdaji v souvislosti s úkony notáře jako soudního komisaře jsou podle ustanovení § 19 NT zejména náklady spojené s doručováním písemností, platby za získání informací o majetku, za získání údajů z informačních systémů a další. Pokud není řízení zastaveno, notáři náleží také paušální náhrada ve výši 300 Kč.

3.4.3 Náhrada za promeškaný čas

Náhrada za promeškaný čas je upravena v druhé hlavě ustanovení § 20 a 21 NT

Tento druh náhrady podle ustanovení § 20 NT náleží notáři při výkonu notářské činnosti při úkonech, které jsou prováděny jinde než v kanceláři notáře nebo v místě konání jeho úředních dnů. Náhrada mu také náleží za čas, který notář stráví cestou na ono jiné místo a zpět a za čas strávený čekáním na provedení úkonu z důvodu na straně žadatele. Tato náhrada, která notáři náleží činí 50 Kč za každou započatou čtvrt hodinu.

Nyní si vysvětlíme, jaký je smysl těchto dvou náhrad – náhrady hotových výdajů a náhrady za promeškaný čas a jak lze klientovi tyto hotové výdaje vyúčtovat.

Smyslem těchto náhrad je podle BÍLKA (2010, s. 416-417) pouze kompenzace vynaložených finančních prostředků notáře v souvislosti s provedeným úkonem. Podle zákona není tedy pro notáře povinné, aby po žadateli požadovali tyto náhrady. Pokud notář požaduje náhradu vynaložených výdajů, jediné omezení je účelnost. Hotové výdaje, které notáři během notářské činnosti vznikly musí tedy být v minimální míře potřebné pro provedení úkonu.

Existují dva způsoby, jak žadateli hotové výdaje vyúčtovat. První a častější způsob je vyúčtování paušální částkou bez bližší specifikace. Na této částce se musí obě strany předem dohodnout a musí mezi nimi být uzavřena smlouva, nejlépe písemné formy. Výdaje, které převyšují částku uvedenou ve smlouvě, nelze po svém klientovi požadovat. Druhým způsobem je přesné určení druhu a výše vynaložených hotových výdajů a jejich doložení. Pokud již byla smlouva uzavřena, a i přesto nedošlo k provedení úkonu notářem z důvodu překážek na straně klienta, oba tyto druhy náhrad lze po klientovi požadovat. Notář by měl svého klienta předem seznámit s výší své odměny za požadovaný úkon a mělo by mu být poskytnuto podrobné vyúčtování, ze kterého by mělo být patrné stanovení výše odměny notáře (BÍLEK, 2010, s. 417-418).

3.4.4 Částečná odměna

Částečná odměna je upravena ustanovením § 7 NT. Pokud nastane případ, kdy notář provede pouze část úkonu – úkon zůstane nedokončen bez vlastního zavinění nebo provedená část nedokončeného úkonu přinese klientovi prospěch; náleží notáři pouze poměrná část úkonu.

Sepisování notářských zápisů o právních jednáních je upraveno v části šesté, oddílu prvního Notářského řádu. Notářský zápis sepisují notáři o právních jednáních. Podle ustanovení § 62 odst. 2NŘ, může v notářském zápisu pokračovat notář, který ho sepsal, nebo jiný notář se sídlem na území ČR. Takovému notáři náleží podle ustanovení § 7 odst. 2 NT částečná odměna.

3.4.5 Zvýšení odměny

Zvýšení odměny notáře upravuje ustanovení § 9 NT. Podle tohoto ustanovení může notář v některých případech svou odměnu přiměřeně zvýšit až o 100 %. Odměna tedy může být zvýšena, pokud se jedná o:

- věc složitou, obtížnou nebo časově náročnou anebo je potřeba k jejímu vyřízení použití cizího práva nebo jazyka;
- úkon složený, nejedná-li se o osvědčení průběhu valných hromad;
- úkon, který notář provádí na žádost žadatele mezi 18:00 – 6:00 hodin (kancelář notáře musí být pro veřejnost otevřena podle kancelářského řádu Komory v pracovních dnech v čase od 7 do 18 hodin, a to minimálně šest hodin denně) nebo ve dnech pracovního klidu (dny pracovního klidu se podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku

práce ustanovení § 91 odst. 1 rozumí dny, na které připadá nepřetržitý odpočinek zaměstnance v týdnu a svátky);

- úkon, který notář provádí na žádost žadatele mimo svoji kancelář.

Ustanovení § 9 NT říká, že se tyto jednotlivé důvody zvýšení odměny navzájem nevylučují. Notář musí na zvýšení odměny svého klienta včas upozornit. Pokud tak neučiní, nemůže zvýšenou odměnu po provedení úkonu po klientovi požadovat.

Důvodem pro zvýšení odměny může být podle MIKEŠE a MUZIKÁŘE (2005, s. 318) situace, kdy věc nebylo možné vyřídit během jednoho jednání, protože dědici během nebo po jednání měnili či doplňovali svá tvrzení o jmění zůstavitele. Jiným důvodem může být skutečnost, že zůstavitel měl jiné než české občanství. Může také nastat situace, kdy dědici bydlí na neznámé adrese a je tak složité dědice vyhledat. Další situací je zahájení dodatečného pozůstalostního řízení o nově zjištěném majetku zůstavitele, pokud bylo pozůstalostní řízení podle ustanovení § 153 a 154 ZŘS zastaveno, tedy pokud nebyl zanechán žádný majetek nebo majetek nepatrné nebo žádné hodnoty.

3.4.6 Odměna správce pozůstalosti

Správce pozůstalosti je fyzická nebo právnická osoba, která vykonává správu pozůstalosti nebo její části, a to v období mezi úmrtím zůstavitele a skončením pozůstalostního řízení. Správcem pozůstalosti je ten, koho zůstavitel určil, aby po jeho smrti samostatně nakládal se záležitostmi spojenými s děděným majetkem nebo ten, koho pro tuto činnost jmenoval soud (WELLECH, 2014, s. 34). Existují i další osoby, které jsou oprávněny pozůstalost spravovat. Tyto osoby již zmiňovala kapitola 2. 2 Průběh řízení.

Odměnu správce pozůstalosti upravuje část šestá, hlava první notářského tarifu. Základem této odměny je obvyklá cena aktiv pozůstalosti, jejich správu správce vykonává. Pokud správce pozůstalosti vykonává správu těchto aktiv nebo pouze její část po dobu čtyř měsíců, náleží mu odměna ve výši, která je stanovena v ustanovení § 13 stejného předpisu.

Pokud je doba, kdy správce vykonává správu kratší nebo delší než zmíněné čtyři měsíce, odměna se poměrně sníží nebo zvýší. Soud může také odměnu zvýšit maximálně o 100 %, a to z dvou důvodů:

- jestliže byly úkony správce při správě pozůstalosti mimořádně obtížné; nebo
- byly tyto úkony časově náročné.

3.4.7 Odměna a náhrada hotových výdajů Notářské komory ČR

Jak bylo již dříve zmíněno, Komora vydává vnitřní předpisy, které upravují práva a povinnosti notářů. Komora také spravuje Rejstřík zástav, Sbíрку dokumentů, evidence a seznamy v elektronické podobě. Tyto evidence a seznamy jsou vypsány v ustanovení § 35a odst. 1 NŘ, patří k nim evidence právních jednání pro případ smrti, evidence a seznam listin o manželském majetkovém režimu, seznam prohlášení o určení opatrovníka a evidence ověřených podpisů.

Komora je podle ustanovení § 35 NŘ právnická osoba, jejíž příjmy tvoří příspěvky notářských komor, dary a jiné příjmy. Notářské komory jsou povinny platit příspěvky ve výši stanovené sněmem Komory.

Pokud Komora provede zápis nebo změnu zápisu zástavního práva v Rejstříku zástav na základě žádosti orgánu veřejné moci, náleží jí podle ustanovení § 24a odst. 1 NT odměna ve výši 600 Kč. Tuto odměnu platí orgán, který požádal o provedení záznamu. Komoře podle ustanovení § 24a náleží odměna za další dva provedené úkony, a to za sdělení osobě, která prokáže právní zájem na tom, zda je či není evidovaná listina o právním jednání zůstavitele pro případ smrti a je-li evidována, u kterého notáře je uložena. Za tento úkon náleží Komoře odměna ve výši 500 Kč. Pokud Komora založí smlouvu o manželském majetkovém režimu a zapíše stanovené údaje do rejstříku seznamu listin o manželském majetkovém režimu, náleží jí odměna ve výši 1 000 Kč.

4 KOMPARACE DĚDICKÉ DANĚ A ODMĚNY NOTÁŘE VE VYBRANÝCH STÁTECH

4.1 Rakousko

V Rakousku byla dědická daň upravena společně s daní darovací v jednom zákoně – **zákon o dani dědické a dani darovací z roku 1955**, německy Erbschafts- und Schenkungssteuergesetz, dále jen „**ErbStG**“. Rakouská úprava obsahuje 34 paragrafů. Zákon o dědické dani v ČR měl pouze 27 paragrafů, takže si můžeme všimnout, že rakouská úprava je podrobnější než česká. Dědické právo je v Rakousku upraveno v obecném občanském zákoníku ABGB.

Dědická daň byla v Rakousku zrušena v roce 2008 a stejně jako v ČR patřila k přímým majetkovým daním. Daň byla na zrušena na základě rozhodnutí Ústavního soudu. Podle nálezu Ústavního soudu způsobovala podoba daně nerovnost mezi občany, což je protiústavní. Zmíněná nerovnost spočívala v tom, že „*při stanovení hodnoty děděného nemovitého majetku vycházely příslušné daňové předpisy z tzv. jednotné hodnoty (Einheitswert), což byla úřední stanovená hodnota pozemků*“. Tyto hodnoty ale byly stanoveny už v roce 1988 pro lesní a zemědělskou půdu a v roce 1973 pro ostatní pozemky. Soud argumentoval tím, že tyto pozemky mají v současnosti jinou hodnotu než před několika desítky lety. A daně, které jsou na základě dané hodnoty vypočítány neodpovídají realitě a dědic je tak zdaňován nespravedlivě (ŠIROKÝ, 2018, s. 311).

Daň dědická se uplatňovala v případech, že byl majetek převáděn bezúplatně a účastníci převodu byli rakouskými rezidenty. Příjemci byli oprávněni při výpočtu daňové povinnosti uplatnit odpočet.

Tabulka 4: Výše odpočtu

Kategorie	EUR	Osoba
I.	2 200	Manžel/ka a děti
II.	2 200	Potomci dětí uvedených v kategorii I.
III.	440	Rodiče, nevlastní rodiče, sourozenci
IV.	440	Rodiče manžela, sourozenci manžela, neteře a synovci
V.	110	Ostatní

Zdroj: ŠIROKÝ, 2006, s. 204

Dědická daň měla klouzavě progresivní sazbu daně, kdy stupeň progrese závisel na vztahu mezi zůstavitelem a dědicem a na hodnotě převáděného majetku. Nejnižší sazba činila podle ustanovení § 8 ErbStG 2 % a to v případě, kdy hodnota majetku nepřesahovala částku 7 300 EUR a dědicem byla osoba uvedená v kategorii I. Nejvyšší možná sazba daně činila až 60 %, a to v případě, kdy hodnota majetku přesahovala částku 4 380 000 EUR a jednalo se o dědice kategorie V.

Notářství

Činnost notáře v Rakousku je upravena v **notářském řádu č. 75/1871 ř. z.**, německy Notariatsordnung. Tento právní předpis stanovuje podmínky pro vznik funkce notáře, činnosti notáře nebo činnosti notářských komor. Činnost notáře jako soudního komisaře ale upravuje jiný právní předpis, a to **zákon č. 343/1970, o soudním komisariátu**, německy Gerichtskommissärsgesetz.

Odměna notáře za notářskou činnost je upravena v **notářském tarifu č. 576/1973**, německy Notariatstarifgesetz. Odměna notáře jako soudního komisaře má svůj zvláštní právní předpis a to **zákon č. 108/1971, o odměnách notářů jako soudních komisařů**, německy Gerichtskommissionstarifgesetz, dále jen „GKTG“.

Základem pro výpočet odměny notáře při pozůstalostním řízení je podle ustanovení § 3 odst. 1 GKTG hodnota čistého majetku zbývajícího po odečtení závazků. Stejně jako v ČR je i v Rakousku možnost zvýšení odměny soudního komisaře. Podle ustanovení § 5 GKTG lze odměnu zvýšit při:

- složených úkonech;
- úkonech zvláštní obtížnosti nebo odpovědnosti; nebo
- úkonech, které vyžadují složitou přípravu.

Při úkonech učiněných mezi 18 a 8 hodinou, o víkendech nebo na státní svátky se poplatek zvyšuje o polovinu. Notář si může účtovat nejvýše dvojnásobek odměny uvedené v sazebníku. V rozhodnutí o stanovení poplatku musí být podle ustanovení § 5 uvedeny důvody pro zvýšení odměny.

Poplatek notáři se může nejen zvýšit, ale také podle ustanovení § 6 snížit, a to maximálně na polovinu. Odměna může být snížena v případě, že by výše odměny způsobovala poplatníkovi značné obtíže vzhledem k jeho ekonomickým poměrům.

Soudní komisař má dále nárok na náhradu hotových výdajů, tedy poštovné, cestovné, stravné, náklady na ubytování apod. Musí být zahrnuta i daň z přidané hodnoty neboli daň z obratu (umsatzsteuer). Sazba daně z obratu je stanovena ustanovením § 10 zákona o dani z obratu z roku 1994 na 20 %.

Soudní komisař musí podle ustanovení § 145 **zákona č. 111/2003, zákona o nesporném řízení**, německy Außerstreitgesetz, provést úmrtní zápis, jehož účelem je zjištění všech relevantních skutečností – rodinný a majetkový stav, náklady na pohřeb, listiny pro případ smrti apod. Tento zápis slouží jako podklad pro další průběh řízení. Výše poplatku za provedení úmrtního zápisu je stanovena v ustanovení § 14 GKTG.

Tabulka 5: Poplatky za úmrtní záznam

Vyměřovací základ v EUR	Výše poplatku v EUR
Do 360	2,10
Nad 360 až 730	3,40
Nad 730 až 1 450	6,60
Nad 1 450 až 3 630	9,90
Nad 3 630 až 5 090	12,50
Nad 5 090 až 7 270	15,60
Nad 7 270 až 10 900	25,50
Nad 10 900 až 14 530	41,80
Nad 14 530 až 363 360	Za každých započatých 7 270 o 21,40 více
Nad 363 360 (nejvýše však 1 816 820)	Za každých započatých 7 270 o 10,80 více

Zdroj: ustanovení § 14 odst. 1 GKTG

Následující tabulka uvádí výši poplatků soudnímu komisaři za vedení dědického řízení.

Tabulka 6: Odměna notáři za vedení dědického řízení

Vyměřovací základ v EUR	Odměna soudního komisaře v EUR
Do 70	13,10
Nad 70 až 110	19,70
Nad 110 až 150	26,20
Nad 150 až 1 090	Za každých započatých 70 o 9,90 více
Nad 1 090 až 2 180	Za každých započatých 180 o 17,10 více
Nad 2 180 až 4 360	Za každých započatých 360 o 26,20 více
Nad 4 360 až 5 090	34,80
Nad 5 090 až 5 810	155,40
Nad 5 810 až 7 270	Za každých započatých 730 o 43,50 více
Nad 7 270 až 36 340	Za každých započatých 1 820 o 54,20 více
Nad 36 340 až 50 870	Za každých započatých 3 630 o 45,00 více
Nad 50 870 až 72 670	Za každých započatých 3 630 o 41,80 více
Nad 72 670 až 363 360	Za každých započatých 7 270 o 42,60 více
Nad 363 360	Za každých započatých 7 270 o 43,50 více

Zdroj: ustanovení § 13 odst. 1 GKTG

Např. při vyměřovacím základu 20 000 EUR je poplatek kolem 1 100 EUR. Maximální vyměřovací základ je podle ustanovení § 13 odst. 1 bod 14 GKTG 3 633 640.

4.2 Německo

Dědická daň je upravena ve stejném právním předpisu jako byla upravena v Rakousku – **zákon o dani dědické a dani darovací z roku 1955**, německy Erbschafts- und Schenkungssteuergesetz, dále jen „ErbStG“. Stejně jako v České republice je dědická daň spolu s daní darovací zahrnuta do jednoho zákona. Dědická daň je uvalena na majetek získaný děděním. Jednou za 30 let je daň uvalena také na majetek rodinné nadace. Základem daně je

tržní hodnota. Odečíst lze dluhy zůstavitele, náklady na pohřeb a administrativní výdaje (ŠIROKÝ, 2006, s. 290).

Osvobození od daně je uvedeno v ustanovení § 13 ErbStG a je rozděleno podle skupin poplatníků. Na převod movitého majetku mohou poplatníci v II. a III. skupině využít osvobození až do výše 12 000 EUR, poplatníci I. skupiny do výše 41 000 EUR. U I. skupiny lze také využít osvobození na jiné movité předměty do výše 12 000 EUR. Např. rodinný dům, pokud se dědí mezi manželi a dětmi, je podle ustanovení § 13 odst. 2 ErbStG osvobozen od daně pouze v případě, že nabytá nemovitost bude obývána minimálně 10 let po jejím nabytí. Toto osvobození se vztahuje pouze na nemovitosti s obytnou plochou do 200 m².

Podle ustanovení § 17 ErbStG má manželka a děti pozůstalého nárok na další typ osvobození, kterým je výživné. Výše výživného snižuje základ daně. Manželka má nárok na výživné ve výši 256 000 EUR. U dětí závisí výše výživného na jejich věku. U dětí ve věku:

- do 5 let činí výživné 52 000,- EUR;
- od 5 do 10 let činí výživné 41 000,- EUR;
- od 10 do 15 let činí výživné 30 700,- EUR;
- od 15 do 20 let činí výživné 20 500,- EUR; a
- od 20 do 27 let činí výživné 10 300,- EUR.

Náklady na pohřeb zůstavitele jsou také podle ustanovení § 10 odst. 5 bod 3 osvobozeny, a to až do výše 10 300 EUR bez nutnosti dokazování. Nezdanielné části základu daně pro jednotlivé dědice jsou uvedeny v následující tabulce. Dědici tak platí daň pouze ze základu, který dané částky převyšuje.

Tabulka 7: Nezdanielné části základu daně

Dědic	Nezdanielná část základu daně (EUR)
Manžel, partner	500 000
Děti a nevlastní děti	400 000
Vnuci a vnučky	200 000
Ostatní příjemci v I. kategorii	100 000
Příjemci v II. a III. kategorii	20 00

Zdroj: ŠIROKÝ, 2018, s. 290

Základem daně je tržní hodnota majetku nebo hodnota majetku stanovená např. znaleckým posudkem. Základ daně se snižuje o osvobození a zaokrouhlí se na 100 EUR dolů.

Sazba dědické daně je stanovena v ustanovení § 19 odst. 1 ErbStG. Výše sazby závisí na vztahu mezi zůstavitelem a dědicem a na hodnotě převáděného majetku. Sazby uvádí následující tabulka.

Tabulka 8: Sazby dědické daně podle jednotlivých kategorií dědiců v Německu

Základ daně (EUR)	Sazba daně (v %)		
	I.	II.	III.
Do 75 000	7	15	30
Do 300 000	11	20	30
Do 600 000	15	25	30
Do 6 000 000	19	30	30
Do 13 000 000	23	35	50
Do 26 000 000	27	40	50
Nad 26 000 000	30	43	50

Zdroj: zákon o dani dědické a dani darovací ErbStG, § 19 odst. 1

Nižší sazby u každé kategorie se uplatňují u hodnoty majetku do výše 75 000 EUR. Vyšší sazby se zase uplatňují u majetku, který má hodnotu vyšší než 26 mil. EUR.

Notářství

Činnost notáře je upravena ve federálním notářském zákoníku, německy **Bundesnotarordnung**. Notářský řád byl vydán v roce 1937. Upravuje povinnosti notáře, jeho činnosti, podmínky k jmenování, organizaci notářské komory a federální notářskou komoru.

Na rozdíl od české úpravy, v Německu pozůstalostní řízení nezahajuje notář, ale soud. Potenciální dědic se musí o vše postarat sám a požádá příslušný soud o stvrzenku o dědictví. Tato stvrzenka je veřejnou listinou, která žadatele prokazuje jako dědice. Poplatky notáři za pozůstalostní řízení se tak neplatí (SOMMERFELD).

K sepsání závěti v Německu není potřeba notář, osoby si ji můžou sepsat sami. Je možné si nechat závěť zkontrolovat u advokáta specializovaného na dědické právo. Konzultace s tímto advokátem je levnější než s notářem. Dědickou smlouvu je však možné sestavit pouze

s notářem. Při převodu domů je nutné notářské ověření. Notář je také potřebný pro sestavení notářského seznamu pozůstalosti (RUBY).

Výše poplatku za sepsání závěti notářem závisí na hodnotě majetku a na tom, zda je sepsána závěť pro jednu osobu nebo se jedná o tzv. společně sepsanou závěť. Např. při sepsání závěti pro jednu osobu, pokud je vyměřovací základ ve výši 250 000 EUR, činí poplatek 535 EUR, ke kterému se připočte 19% daň z obratu. K dalším výdajům patří např. zapsání závěti do centrální evidence závětí, což činí 90 EUR (COMMERZBANK).

Jelikož pozůstalostní řízení vede příslušný okresní soud, v jehož obvodu měl zůstavitel bydliště, v průběhu řízení vznikají potenciálním dědicům poplatky za jeho vedení. K soudním poplatkům patří, v souladu se zákonem o soudních a notářských nákladech, náklady za otevření závěti, které činí 100 EUR. Náklady na prohlášení dědiců činí 15 až 30 EUR (KOTZ).

4.3 Polsko

Dědická daň je upravena v **zákoně o dani dědické a darovací z roku 1983**, polsky Ustawa o podatku od spadków i darowizn, dále jen „PSD“.

Stejně jako ve všech zmíněných zemích, jsou dědici rozděleni do skupin podle rodinných vztahů. Následující tabulka zobrazuje kategorie dědiců.

Tabulka 9: Skupiny dědiců v Polsku

Kategorie	Osoba
I.	Manžel/ka, vlastní, nevlastní a adoptované děti, zeť, snacha, rodiče, sourozenci
II.	Neteře, synovci, švagrové a švagři
III.	Ostatní osoby

Zdroj: ŠIROKÝ, 2018, s. 300, vlastní úprava

Základem daně je podle článku 7 PSD hodnota nabytých věcí a majetkových práv po odečtení dluhů, tedy čistá hodnota. Zákon nestanovuje maximální vyměřovací základ daně. Sazba daně je klouzavě progresivní a závisí na vztahu mezi zůstavitelem a dědicem a na hodnotě nabytého majetku (ŠIROKÝ, 2018, s. 300).

Tabulka 10: Výše daně pro osoby v I. kategorii

Základ daně v PLN	Daň
10 434	0
Nad 10 434 do 11 128	3 %
Nad 11 128 do 22 256	333,90 PLN + 5 % z přebytku nad 11 128 PLN
Nad 22 256	890,30 PLN + 7 % z přebytku nad 22 256 PLN

Zdroj: článek 15 odst. 1 PSD

Tabulka 11: Výše daně pro osoby ve II. kategorii

Základ daně v PLN	Daň
7 878	0
Nad 7 878 do 11 128	7 %
Nad 11 128 do 22 256	779 PLN + 9 % z přebytku nad 11 128 PLN
Nad 22 256	1 780,60 PLN + 12 % z přebytku nad 22 256 PLN

Zdroj: článek 15 odst. 1 PSD

Tabulka 12: Výše daně pro osoby ve III. kategorii

Základ daně v PLN	Daň
5 308	0
Nad 5 308 do 11 128	12 %
Nad 11 128 do 22 256	1 335,40 PLN + 16 % z přebytku nad 11 128 PLN
Nad 22 256	3 115,90 PLN + 20 % z přebytku nad 22 256 PLN

Zdroj: článek 15 odst. 1 PSD

Zákon o dědické dani umožňuje nejbližší rodině úplné osvobození od daně. Nejbližší rodina zahrnuje manžela, potomky (děti, vnuci, pravnuci), předchůdci (rodiče, prarodiče, praprarodiče), nevlastní děti, nevlastní rodiče a sourozenci. Pro úplné osvobození musí být podle článku 4a a 4b PSD odeslána žádost do 6 měsíců od:

- právní moci rozhodnutí soudu o potvrzení nabytí dědictví; nebo
- zápisu osvědčení o dědictví u notáře; nebo
- vydání evropského dědického osvědčení.

Notářství

Notářství je v Polsku upraveno **zákonem o notářství z 14. února 1991**, polsky Prawo o notariacie. Zákon upravuje pravidla pro jmenování a odvolávání notářů, jejich práva a povinnosti, notářské činnosti apod.

Žadatel by se měl obrátit sám na notáře nebo na okresní soud příslušný podle posledního místa bydliště zůstavitele. Aby osoba obdržela doklad potvrzující její status dědice, může podat žádost o soudní prohlášení o nabytí dědictví nebo získat listinu potvrzující dědictví od notáře (EUROPEAN JUSTICE, 2020).

Pozůstalostní řízení se tedy řídí buďto před soudem nebo před notářem. Řízení před notářem se skládá ze sepsání dědického protokolu a vyhotovení listiny o potvrzení dědictví. Při vypracování protokolu jsou přítomni všichni zainteresované osoby. Podmínkou pro vyhotovení listiny o ověření listiny je společná žádost zúčastněných osob o ověření dědictví u notáře. Řízení před notářem by se měli účastnit všichni dědici ze zákona nebo ze závěti. Řízení před notářem je rychlejší ale dražší než řízení před soudem, ale ne vždy se podaří u notáře potvrdit nabytí dědictví, protože dědicové musí podat společnou žádost a musí se k notáři dostavit. I přes to, že je řízení před notářem dražší než před soudem, převládá řízení notářem (MICHALSKI, 2021).

Výše odměny notáře je stanovena nařízením ministra spravedlnosti ze dne 28. června 2004, **o maximálních sazbách notářských odměn**, polsky rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 28 czerwca 2004 r. w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej, dále jen „**NotTaks**“.

Nejvyšší poplatek za sepsání dědického protokolu je podle ustanovení § 10a NotTaks 100 PLN a za sepsání listiny o potvrzení dědictví 50 PLN. Mezi další poplatky placené notáři za jeho úkony mohou patřit poplatky:

- za sepsání obyčejné závěti obsahující pouze ustanovení o dědictví podle ust. § 8 NotTaks, 50 PLN;
- za sepsání závěti obsahující vydědění, odkaz nebo příkaz, který se může týkat např. zajištění pohřbu určitým způsobem, 150 PLN
- za kopii notářského zápisu, 6 PLN za každou započatou stranu apod.

Právní předpis umožňuje také odměnu notáři zvýšit, a to v případech, že notář činí úkony v času mezi 20 a 8 hod nebo ve dnech pracovního klidu.

4.4 Modelové situace a komparace odměny notáře a dědické daně ve vybraných státech

Tato kapitola se bude zabývat porovnáním daňového zatížení poplatníků dědické daně ve vybraných státech a porovnání poplatků placených notářům za vedení pozůstalostního řízení. V této kapitole bych tedy chtěla zjistit celkové náklady dědiců a zda jsou tyto náklady srovnatelné ve vybraných zemích

Výše dědické daně a poplatky notářům budou porovnávány ve třech sousedních státech České republiky – Rakousko, Německo a Polsko. Společný rys těchto zemí je, že všechny čtyři státy jsou součástí Evropské Unie. I přes to, že jsou všechny zmíněné státy, které budou ke komparaci použity, členy Evropské unie, EU pro dědickou daň nemá jednotnou úpravu. Z tohoto důvodu si každý stát, který je členem EU upravuje dědickou daň sám.

Celkový daňový systém v ČR je podobný daňovému systému rakouskému, a tak můžeme předpokládat, že odměna notáře a výše dědické daně budou velmi podobné. Dědická daň byla v ČR zrušena z důvodu nízké výnosnosti. Dědická daň byla zrušena i v Rakousku, což znovu přispívá k poznatku, že daňové systémy v ČR a Rakousku jsou si podobné. Naopak Německo problém s nízkou výnosností této daně nemá, a tak se dědická daň stále vybírá. Německo bylo jedním ze zakládajících členů Evropské unie a je jedním z nejvyspělejších států v Evropě, proto by komparace ČR s Německem mohla být zajímavá. Jelikož stejně jako v ČR může pozůstalostní řízení v Polsku vést notář, může být pozoruhodná právě komparace odměny soudního komisaře v těchto dvou zemích.

Kapitola bude obsahovat tři příklady, které jsou konstruovány tak, abychom mohli porovnat daňový výnos z nižšího dědictví a z hodnotného dědictví a výši poplatků placených notářům jako soudním komisařům. První příklad se bude zabývat zanecháním majetku nižší hodnoty, kde dědici budou tři, a to manželka, syn a dcera. V druhém příkladě budou dědit stejné osoby jako v příkladě prvním, ale zůstavitel po sobě zanechal velmi velkou hodnotu dědictví. Ve třetím příkladě bude hodnota dědictví stejně vysoká, jako ve druhé situaci, ale dědici budou odlišní od předchozích dvou příkladů. V tomto případě budou dědici bratr, sestra, neteř a synovec zůstavitele. Ve všech případech zůstavitel neseřsal závěť, a tak se bude postupovat podle zákonné dědické posloupnosti.

Všechny přepočty měny budou prováděny průměrným kurzem za posledních 6 měsíců, podle České národní banky, který činí 24,00 Kč/EUR. Jelikož v Polsku je měnou Polský zlotý, pro přepočet je použit měnový kurz České národní banky průměrný za posledních 6 měsíců a zaokrouhlený na desetiny, který činí 1 PLN/0,21 EUR.

4.4.1 Zanechání malé pozůstalosti manželce a dětem

Po úmrtí zůstavitele došlo nejdříve k vypořádání společného jmění manželů. Majetek se tak rozdělil na polovinu a zbytek vstoupil do dědictví. Do dědictví se dostal majetek, jehož hodnota činí 2 625 000,- Kč a dluhy ve výši 45 000,- Kč. Čistá hodnota dědictví tedy činí 2 580 000,- Kč. Celé pozůstalostní řízení povede notář.

Pokud po sobě zůstavitel nezanechal závěť, zůstavitelům majetek bude rozdělen podle zákonné dědické posloupnosti. Budeme předpokládat, že nikdo z dědiců I. kategorie se nezřekne dědictví a majetek tak bude mezi všechny rozdělen stejným dílem. V následující tabulce je uvedeno rozdělení dědictví.

Tabulka 13: Rozdělení majetku zůstavitele

Majetek	Hodnota majetku		Dědici	Jednotlivé podíly dědiců (1/3)	
	Kč	EUR		Kč	EUR
Bytová jednotka	2 100 000	87 500	Manželka Syn Dcera	876 000	36 500
Zařízení bytu	270 000	11 250		876 000	36 500
Peněžní prostředky	210 000	8 750		876 000	36 500
Osobní automobil	48 000	2 000			
Celková hodnota	2 628 000	109 500		2 628 000	109 500

Zdroj: práce autora

Tabulka 14: Rozdělení dluhů zůstavitele

Dluh	Hodnota majetku		Dědici	Jednotlivé podíly dědiců (1/3)	
	Kč	EUR		Kč	EUR
Náklady na pohřeb	27 000	1 125	Manželka	15 000	625
Půjčka	15 000	625	Syn	15 000	625
Faktura za telefon	3 000	125	Dcera	15 000	625
Celková hodnota	45 000	1 875		45 000	1 875

Zdroj: práce autora

Česká republika

Základem pro výpočet odměny notáře je obvyklá hodnota majetku zaokrouhlená na celé stokoruny nahoru. Základem je tak částka ve výši 2 628 000,- Kč. Odměna se podle ustanovení § 13 odst. 1 NT vyměřuje následujícím způsobem:

- ze základu do 500 000,- Kč sazbou 2 %, tj. částka **10 000,- Kč**;
- ze základu nad 500 000,- Kč až do 1 000 000,- Kč sazbou 0,9 %, tj. částka **4 500,- Kč**;
- ze základu nad 1 000 000,- Kč až do 2 628 000,- Kč sazbou 0,5 %, tj. částka **8 140,- Kč**.

Nyní sečteme dílčí částky 10 000 + 4 500 + 8 140 a vyjde nám hodnota **22 640,- Kč**. K této částce musíme připočíst DPH se sazbou 21 %, což je částka ve výši **4 754,40,- Kč**. Notář má také nárok na náhradu vynaložených hotových výdajů ve výši **850,- Kč**, které mu vznikly při pozůstalostním řízení. Hotové výdaje, které notáři vznikly, jsou:

- cestovné ve výši 400,- Kč;
- telefonní poplatky ve výši 300,- Kč; a
- poštovné ve výši 150,- Kč.

Celková odměna notáře tedy činí 22 640 + 4 754 + 850, tj. **28 244,- Kč** neboli **1 176,83,- EUR**. Tato částka se rozpočítá mezi jednotlivé dědice. Na placení odměny notáře a jeho hotových výdajů se podílí všichni tři dědici stejným dílem, tj. 1/3.

- Odměna notáře podle dědiců = celková odměna notáře*dědický podíl
- Odměna notáře = 28 244*1/3
- Odměna notáře = 9 414,66,- Kč.

Vzhledem ke stejnému dědickému podílu, zaplatí každý z dědiců notáři odměnu ve výši **9 414,66,- Kč**.

Rakousko

Připomeňme si, že hodnota majetku činí 109 500,- EUR

Soudní komisař musí provést úmrtní zápis. Výše poplatku za sepsání je vypočtena podle ustanovení § 14 GKTG následujícím způsobem:

- ze základu do 360 EUR činí poplatek **2,10,- EUR**;
- ze základu nad 360 do 730 EUR činí poplatek **3,40,- EUR**;
- ze základu nad 730 až 1 450 EUR činí poplatek **6,60,- EUR**;
- ze základu nad 1 450 až 3 630 EUR činí poplatek **9,90,- EUR**;
- ze základu nad 3 630 až 5 090 EUR činí poplatek **12,50,- EUR**;
- ze základu nad 5 090 až 7 270 EUR činí poplatek **15,60,- EUR**;
- ze základu nad 7 270 až 10 900 EUR činí poplatek **25,50 EUR**;
- ze základu nad 10 900 až 14 530 EUR činí poplatek **41,80 EUR**;
- ze základu nad 14 530 až 363 360 EUR, v našem případě až 109 500 EUR. Rozdíl je tedy 94 970 EUR, a bylo tak 7 270 započato celkem 13x, dílčí základ odměny činí 13*21,40 tedy **278,20,- EUR**.

Když sečteme dílčí základy, celkový poplatek za provedení úmrtního zápisu činí **395,60,- EUR**.

Nyní se podíváme na odměnu notáře za vedení pozůstalostního řízení. Tato odměna se vypočítá podle ustanovení § 13 odst. 1 GKTG následujícím způsobem:

- ze základu do 70 EUR činí poplatek **13,10,- EUR**;
- ze základu nad 70 až 110 EUR činí poplatek **19,70,- EUR**;
- ze základu nad 110 až 150 EUR činí poplatek **26,20,- EUR**;
- ze základu nad 150 až 1 090 EUR činí poplatek za každých započatých 70 EUR o 9,90 EUR více, což činí 13*9,90, tj. **128,70,- EUR**;
- ze základu nad 1 090 až 2 180 EUR za každých započatých 180 EUR o 17,10 EUR více, což činí 6*17,10, tj. **102,60,- EUR**;
- ze základu nad 2 180 až 4 360 EUR za každých započatých 360 EUR o 26,20 EUR více, což činí 6*26,20, tj. **157,20,- EUR**;

- ze základu nad 4 360 až 5 090 EUR činí poplatek **34,80,- EUR**;
- ze základu nad 5 090 až 5 810 EUR činí poplatek **155,40,- EUR**;
- ze základu nad 5 810 až 7 270 EUR za každých započatých 730 EUR o 43,50 EUR více, což činí $2 \cdot 43,50$, tj. **87,00 EUR**;
- ze základu nad 7 270 až 36 340 EUR za každých započatých 1 820 EUR o 54,20 EUR více, což činí $15 \cdot 54,20$, tj. **813,00,- EUR**;
- ze základu nad 36 340 až 50 870 EUR za každých započatých 3 630 EUR o 45,00 EUR více, což činí $4 \cdot 45,00$, tj. **180,00,- EUR**;
- ze základu nad 50 870 až 72 670 EUR za každých započatých 3 630 EUR o 41,80 EUR více, což činí $6 \cdot 41,80$, tj. **250,80,- EUR**;
- ze základu 72 670 až 363 360 EUR, v našem případě do výše 109 500 EUR, za každých započatých 7 270 EUR o 42,60 EUR více, což činí $5 \cdot 42,60$, tj. **213,00,- EUR**.

Pokud sečteme tyto dílčí základy daně $13,10 + 19,70 + 26,20 + 128,70 + 102,60 + 157,20 + 34,80 + 155,40 + 87,00 + 813,00 + 180,00 + 250,80 + 213,00$, celková výše odměny notáře za pozůstalostní řízení činí **2 181,50,- EUR**. K této částce je potřeba připočítat 20% daň z obratu, která činí **436,30,- EUR**.

Notář jako soudní komisař má nárok na náhradu hotových výdajů, které činí v našem případě 850 Kč, tedy **35,42,- EUR**.

Celková odměna notáře činí $395,60 + 2 181,50 + 436,30 + 35,42$, tj. **3 048,82,- EUR**. Výše poplatku se podle ustanovení § 11 GKTG zaokrouhluje na celých 10 centů nahoru. Celková odměna notáře tedy činí **3 048,90,- EUR**.

Poplatky notáři platí podle § 4 GKTG všichni dědicové společně. Odměnu ve výši 3 048,90,- EUR si tedy rozdělí mezi sebe na tři díly. Každý dědic tedy zaplatí notáři poplatek ve výši 1 016,30,- EUR.

Německo

Manželka, syn i dcera patří do I. kategorie dědiců. U manželky je daň osvobozena do základu daně ve výši 500 000 EUR a u dětí do 400 000 EUR. U všech třech dědiců je tak majetek od daně osvobozen.

Tabulka 15: Výpočet dědické daně

	Manželka	Syn	Dcera
Zařazení poplatníka	Kategorie I.	Kategorie I.	Kategorie I.
Základ daně	36 500 EUR	36 500 EUR	36 500 EUR
Osvobození	500 000 EUR	400 000 EUR	400 000 EUR
Daň	0 EUR	0 EUR	0 EUR

Zdroj: práce autora

Základem daně je tržní hodnota majetku nebo hodnota majetku stanovená např. znaleckým posudkem. Základ daně se sníží o osvobození a zaokrouhlí na 100 EUR dolů. V tomto případě je veškerý majetek osvobozen od daně.

Pozůstalostní řízení vede soud, kterému se zaplatí poplatky ve výši **15 EUR** za prohlášení dědiců.

Po smrti zůstavitele vznikly náklady na pohřeb, které činí 1 125,- EUR. Náklady na pohřeb jsou osvobozeny až do výše 10 300 EUR bez nutnosti dokazování. Tyto náklady tedy žádný z dědiců nehradí. Po odečtení těchto nákladů existují dluhy ve výši **750 EUR**, každý z dědiců hradí 1/3 dluhů zůstavitele, tedy 250 EUR. Za závazky z pozůstalosti ručí všichni dědici společně a nerozdílně.

Polsko

Manželka, syn i dcera patří do I. kategorie dědiců. Majetek zůstavitele má po převedení na PLN hodnotu 521 428,57 PLN. Dluhy jsou ve výši 8 928,57 PLN. Základem daně je čistá hodnota majetku, která tedy činí 512 500,- PLN. Dědická daň se po rozdělení na 1/3 vyměří ze základu ve výši 170 833,33,- PLN na základě čl. 15 odst. 1 PSD následovně:

- ze základu do 10 434 PLN činí daň 0 PLN
- ze základu nad 10 434 do 11 128 činí daň 3 %, tj. **20,82 PLN**;
- ze základu nad 11 128 do 22 256 činí daň 333,90 PLN + 5 % z přebytku nad 11 128 PLN, tj. **890,30 PLN**;
- ze základu nad 22 256 PLN činí daň 890,30 + 7 % z přebytku nad 22 256 PLN, v našem případě do 170 833,33 PLN, tj. **11 290,71,- PLN**.

Celková výše dědické daně za každého z dědiců činí 20,82 + 890,30 + 11 290,71 tj. **12 201,83,- PLN** neboli **2 562,38,- EUR**.

Pokud ale dědici odešlou žádost o úplné osvobození od daně do 6 měsíců od právní moci rozhodnutí soudu o potvrzení nabytí dědictví, dědici nebudou muset daň zaplatit.

Pokud bude pozůstalostní řízení řízeno před notářem, notář bude muset sepsat dědický protokol a vyhotovit listinu o potvrzení dědictví. Podle ustanovení § 10a NotTaks činí poplatek za sepsání dědického protokolu 100 PLN a za sepsání listiny o potvrzení dědictví 50 PLN.

Pokud tedy budeme předpokládat, že dědici žádost o osvobození daně pošlou včas, budou platit pouze poplatek notáři, a to ve výši 150 PLN neboli **31,50 EUR**. Notářská odměna se zvyšuje o hodnotu daně z přidané hodnoty ve výši 23 %, tedy o **7,25,- EUR**. Celková odměna notáře tedy činí **38,75,- EUR**.

Celkové porovnání odměny notáře a dědické daně

Pokud budeme předpokládat, že dědici v Polsku žádost o osvobození daně pošlou včas, bude majetek od dědické daně osvobozen. V České republice a v Rakousku byla dědická daň zrušena, a tudíž zde není co porovnávat. Co se týče Německa, základ daně byl nižší než 500 000,- EUR, popř. 400 000,- EUR, a tak je dědictví od dědické daně osvobozeno.

V Německu pozůstalostní řízení nevede notář, ale soud. Poplatky notáře jsou tedy nulové a soudní poplatky činí 15,- EUR.

Tabulka 16: Porovnání odměny notáře a dědické daně ve vybraných státech

	Celková odměna notáře v EUR	Dědická daň v EUR
Česká republika	1 176,83	-
Rakousko	2 651,22	-
Německo	-	0
Polsko	38,75	0 (nebo 7 687,14)

Zdroj: práce autora.

4.2.2 Zanechání velké pozůstalosti manželce a dětem

Po úmrtí zůstavitele došlo nejdříve k vypořádání SJM a do dědictví vstoupil majetek, jehož hodnota je uvedena v následující tabulce. Celé pozůstalostní řízení vede notář. Zůstavitel po sobě nezanechal závět'. Po zůstaviteli dědí jeho manželka a dvě děti ve věku 9 a 16 let.

Tabulka 17: Rozdělení majetku zůstavitele

Majetek	Hodnota majetku		Dědici	Jednotlivé podíly dědiců	
	Kč	EUR		Kč	EUR
Rodinný dům	15 000 000	625 000	Manželka (1/3) Dcera (1/3) Syn (1/3)	24 720 000	1 030 000
Zařízení domu	4 500 000	187 500			
Peněžní prostředky	22 500 000	937 500			
Osobní automobil	2 160 000	90 000			
Osobní automobil	3 600 000	150 000			
Nemovitost	15 000 000	625 000			
Byt	5 760 000	240 000			
Zařízení bytu	2 040 000	85 000			
Lod'	3 000 000	125 000			
Zlatý šperk	600 000	25 000			
Celková hodnota	74 160 000	3 090 000			

Zdroj: práce autora

Tabulka 18: Rozdělení dluhů zůstavitele

Dluh	Hodnota majetku		Dědici	Jednotlivé podíly dědiců (1/3)	
	Kč	EUR		Kč	EUR
Náklady na pohřeb	84 000	3 500	Manželka	28 000	1 166,66
			Dcera	28 000	1 166,66
			Syn	28 000	1 166,66
Celková hodnota	84 000	3 500		84 000	3 500

Zdroj: práce autora

Česká republika

Základem pro výpočet odměny notáře je hodnota majetku ve výši 74 160 000,- Kč. Odměna se vyměřuje následujícím způsobem:

- ze základu do 500 000,- Kč sazbou 2 %, tj. částka **10 000,- Kč**;

- ze základu nad 500 000,- Kč až do 1 000 000,- Kč sazbou 0,9 %, tj. částka **4 500,- Kč**;
- ze základu nad 1 000 000,- Kč do 3 000 000,- Kč sazbou 0,5 %, tj. částka **10 000,- Kč**;
- ze základu nad 3 000 000,- Kč do 30 000 000,- Kč sazbou 0,1 %, tj. částka **27 000,- Kč**;
- ze základu nad 30 000 000,- Kč do 100 000 000,- Kč, v našem případě do 74 160 000,- Kč, sazbou 0,05 %, tj. **částka 22 080,- Kč**.

Nyní sečteme dílčí částky 10 000 + 4 500 + 10 000 + 27 000 + 22 080, tj. **73 580,- Kč**. K této hodnotě musíme přičíst 21% sazbou DPH, což je **15 451,80,- Kč**. Notáři při vedení pozůstalostního řízení vznikly náklady ve výši **1 050,- Kč** neboli **43,75,- EUR**, na které má nárok. Náklady, které mu vznikly jsou:

- cestovné ve výši 600,- Kč;
- poštovné ve výši 150,- Kč; a
- telefonní poplatky ve výši 300,- Kč.

Celková odměna notáře tedy činí 73 580 + 15 451,80 + 1 050, tj. **90 081,80,- Kč** neboli **3 753,41,- EUR**. Tato částka se rozpočítá mezi jednotlivé dědice podle jejich podílů, a to následovně:

- manželka notáři zaplatí $90\,081,80 \cdot \frac{1}{3}$, tj. **30 027,27,- Kč**;
- syn notáři zaplatí $90\,081,80 \cdot \frac{1}{3}$, tj. **30 027,27,- Kč**;
- dcera notáři zaplatí $90\,081,80 \cdot \frac{1}{6}$, tj. **30 027,27,- Kč**.

Rakousko

Hodnota majetku činí 3 090 000,- EUR. Poplatek za provedení úmrtního zápisu, který musí soudní komisař provést, činí:

- ze základu do 360 EUR činí poplatek **2,10,- EUR**;
- ze základu nad 360 až 730 EUR činí poplatek **3,40,- EUR**;
- ze základu nad 730 až 1 450 EUR činí poplatek **6,60,- EUR**;
- ze základu nad 1 450 až 3 630 EUR činí poplatek **9,90,- EUR**;
- ze základu nad 3 630 až 5 090 EUR činí poplatek **12,50,- EUR**;
- ze základu nad 5 090 až 7 270 EUR činí poplatek **15,60,- EUR**;
- ze základu nad 7 270 až 10 900 EUR činí poplatek **25,50 EUR**;
- ze základu nad 10 900 až 14 530 EUR činí poplatek **41,80 EUR**;

- ze základu nad 14 530 až 363 360 za každých započatých 7 270,- EUR o 21,40,- EUR více činí poplatek $47 \cdot 21,40$, tj. **1 005,80,- EUR**;
- ze základu nad 363 360 až 1 816 820,- EUR za každých započatých 7 270,- EUR o 10,80,- EUR více činí poplatek $199 \cdot 10,80$, tj. **2 149,20,- EUR**.

Částka nad 1 816 820,- EUR ze základu se podle ustanovení § 14 odst. 1 GKTG do poplatku za úmrtní zápis nezapočítává.

Po sečtení dílčích základů poplatku činí celkový poplatek soudnímu komisaři za provedení zápisu **3 272,40,- EUR**.

Další poplatky placené notáři jsou poplatky za vedení pozůstalostního řízení, Odměna notáře se vypočítá následovně:

- ze základu do 70 EUR činí poplatek **13,10,- EUR**;
- ze základu nad 70 až 110 EUR činí poplatek **19,70,- EUR**;
- ze základu nad 110 až 150 EUR činí poplatek **26,20,- EUR**;
- ze základu nad 150 až 1 090 EUR činí poplatek za každých započatých 70 EUR o 9,90 EUR více, což činí $13 \cdot 9,90$, tj. **128,70,- EUR**;
- ze základu nad 1 090 až 2 180 EUR za každých započatých 180 EUR o 17,10 EUR více, což činí $6 \cdot 17,10$, tj. **102,60,- EUR**;
- ze základu nad 2 180 až 4 360 EUR za každých započatých 360 EUR o 26,20 EUR více, což činí $6 \cdot 26,20$, tj. **157,20,- EUR**;
- ze základu nad 4 360 až 5 090 EUR činí poplatek **34,80,- EUR**;
- ze základu nad 5 090 až 5 810 EUR činí poplatek **155,40,- EUR**;
- ze základu nad 5 810 až 7 270 EUR za každých započatých 730 EUR o 43,50 EUR více, což činí $2 \cdot 43,50$, tj. **87,00 EUR**;
- ze základu nad 7 270 až 36 340 EUR za každých započatých 1 820 EUR o 54,20 EUR více, což činí $15 \cdot 54,20$, tj. **813,00,- EUR**;
- ze základu nad 36 340 až 50 870 EUR za každých započatých 3 630 EUR o 45,00 EUR více, což činí $4 \cdot 45,00$, tj. **180,00,- EUR**;
- ze základu nad 50 870 až 72 670 EUR za každých započatých 3 630 EUR o 41,80 EUR více, což činí $6 \cdot 41,80$, tj. **250,80,- EUR**;
- ze základu nad 72 670 až 363 360,- EUR za každých započatých 7 270 EUR o 42,60,- EUR více, což činí $39 \cdot 42,60$, tj. **1 661,40,- EUR**;

- ze základu nad 363 360 až 3 090 000,- EUR za každých započatých 7 270 EUR o 43,50,- EUR více, což činí $375 \cdot 43,50$, tj. **16 312,50,- EUR**.

Po sečtení dílčích základů daně nám tedy vyjde odměna notáře za vedení pozůstalostního řízení, která činí **19 942,40 EUR**. Po připočtení 20% daně z obratu, která činí **3 988,48,- EUR**, činí celková odměna notáři za tuto činnost **23 930,88,- EUR**. Notář má také nárok na náhradu hotových výdajů, které činí **43,75,- EUR**.

Celková odměna notáře tedy činí $3 272,40 + 19 942,40 + 3 988,48 + 43,75$, tj. 27 247,03,- EUR, po zaokrouhlení na celých 10 centů nahoru **27 247,10,- EUR**.

Poplatky notáři platí všichni dědicové společně. Odměnu ve výši 27 247,10,- EUR si rozdělí mezi sebe podle dědických podílů následovně:

- manželka notáři zaplatí $27 247,10 \cdot \frac{1}{3}$, tj. 9 082,37,- EUR;
- dcera notáři zaplatí $27 247,10 \cdot \frac{1}{3}$, tj. 9 082,37,- EUR;
- syn notáři zaplatí $27 247,10 \cdot \frac{1}{3}$, tj. 9 082,37,- EUR.

Německo

Manželka i děti zůstavitele patří v Německu do I. dědické třídy. Nezdánitelná část základu daně u manželky činí 500 000,- EUR a u dětí 400 000,- EUR. Na převod movitého majetku můžou dědici z I. kategorie využít osvobození až do výše 41 000 EUR. Pokud minimálně 10 let po nabytí nemovitostí bude nemovitost obývána, lze si její hodnotu také odečíst. U I. skupiny lze také využít osvobození na jiné movité předměty do výše 12 000 EUR. Manželka má nárok na tzv. výživné ve výši 256 000 EUR a děti do věku 5 let ve výši 52 000 EUR. V následující tabulce je vypočítána dědická daň.

Tabulka 19: Výpočet dědické daně v Německu

	Manželka	Dcera 9 let	Syn 16 let
Zařazení poplatníka	Kategorie I.	Kategorie I.	Kategorie I.
Základ daně	1 030 000 EUR	1 030 000 EUR	1 030 000 EUR
Nezdanitelná část	500 000 EUR	400 000 EUR	400 000 EUR
Vybavení domácnosti	41 000 EUR	41 000 EUR	41 000 EUR
Osvobození nemovitostí	288 333,33 EUR	288 333,33 EUR	288 333,33 EUR
Osvobození automobilu	12 000 EUR	12 000 EUR	12 000 EUR
Výživné	256 000 EUR	41 000 EUR	20 500 EUR
Základ daně po odečtení nezdanitelné částky	0 EUR	247 666,67 EUR	268 166,67 EUR
Základ daně po zaokrouhlení na 100 Kč dolů	0 EUR	247 600 EUR	268 100 EUR
Sazba daně	0 %	11 %	11 %
Výše daně	0 EUR	27 236 EUR	29 491 EUR

Zdroj: práce autora

Celková dědická daň po sečtení daně, kterou platí dcera a syn, tedy činí 56 727,- EUR.

Pozůstalostní řízení vede soud, kterému se zaplatí poplatky ve výši 15 EUR za prohlášení dědiců.

Po smrti zůstavitele vznikly náklady na pohřeb, které činí 3 500,- EUR. Náklady na pohřeb jsou osvobozeny až do výše 10 300 EUR bez nutnosti dokazování a tyto náklady tedy žádný z dědiců nehradí.

Polsko

Manželka a děti zůstavitele patří v Polsku do I. kategorie dědiců. Po převedení hodnoty majetku na PLN, činí majetek 14 714 285,71,- PLN a dluhy mají hodnotu 16 666,66,- PLN. Jelikož je základem daně čistá hodnota majetku, odečteme od hodnoty majetku výši dluhů.

Po této matematické operaci vyjde čistá hodnota ve výši 14 697 619,04,- PLN. Po rozdělení čisté hodnoty majetku mezi jednotlivé dědice se dědická daň vypočítá následovně:

- základ do 10 434 PLN je osvobozen;
- ze základu nad 10 434 do 11 128 PLN činí daň 3 %, tj. **20,82 PLN**;
- ze základu nad 11 128 do 22 256 PLN činí daň 333,90 PLN + 5 % z přebytku nad 11 128 PLN, tj. **890,30 PLN**;
- ze základu nad 22 256 PLN činí daň 890,30 + 7 % z přebytku nad 22 256 PLN, v našem případě do 4 899 206,35 PLN, tj. **342 276,82,- PLN**.

Celková výše daně tedy činí 20,82 + 890,30 + 342 276,82 tj. **343 187,94,- PLN** neboli **72 069,47,- EUR** za každého dědice.

Pokud tito dědici pošlou do 6 měsíců od právní moci rozhodnutí soudu o potvrzení nabytí dědictví žádost o úplné osvobození od daně, daň bude za těchto podmínek nulová.

Pokud bude pozůstalostní řízení řízeno před notářem, notáři bude zaplacen poplatek ve výši **31,50,- EUR** za sepsání dědického protokolu a listiny o potvrzení dědictví. Tento poplatek se zvýší o 23% sazbu, tj. o **7,25,- EUR**. Celková odměna notáře tedy činí **38,75,- EUR**.

Celkové porovnání odměny notáře a dědické daně

V následující tabulce je uvedena výše dědické daně a výše odměny notáře za pozůstalostní řízení ve čtyřech zemích

Tabulka 20: Porovnání odměny notáře a dědické daně ve vybraných zemích

	Celková odměna notáře v EUR	Dědická daň v EUR
Česká republika	3 753,41	-
Rakousko	27 247,10	-
Německo	-	56 727,00
Polsko	38,75	0 (nebo 216 208,41)

Zdroj: práce autora

Pokud budeme předpokládat, že dědici v Polsku pošlou žádost o úplné osvobození včas, bude dědická daň nulová.

4.4.3 Zanechání velké pozůstalosti sourozencům a potomkům sourozence

Do dědictví vstoupil majetek, jehož hodnota je uvedena v tabulce č. 17. V tomto příkladě bude tedy pozůstalost stejná jako v příkladě předchozím. Celé pozůstalostní řízení vede notář. Zůstavitel má dva sourozence – bratra a sestru. Jeden zemřel již před zůstavitelem a proto nedědí. Jelikož se jedná o třetí dědickou skupinu, kde se uplatňuje princip reprezentace, podíl zemřelého sourozence se přidělí jeho dvěma dětem – neteř a synovec. Jediný rozdíl oproti předchozím příkladu tedy bude rozdíl v dědických podílech, který je následující:

Tabulka 21: Rozdělení majetku mezi dědice

Dědici	Podíly	Majetek v Kč	Majetek v EUR
Sestra	1/3	24 720 000	1 030 000
Bratr	1/3	24 720 000	1 030 000
Neteř	1/6	12 360 000	515 000
Synovec	1/6	12 360 000	515 000
Celkem	1	74 160 000	3 090 000

Zdroj: práce autora

Česká republika

Základem pro výpočet odměny notáře je hodnota majetku ve výši 74 160 000,- Kč. Jelikož je hodnota majetku stejná jako v předchozím příkladě, nebudu znovu odměnu notáře vyměřovat a převezmu ji z příkladu druhého. Celková odměna notáře tedy činí **90 081,80,- Kč** neboli **3 753,41,- EUR**. Tato částka se rozpočítá mezi jednotlivé dědice podle jejich podílů, a to následovně:

- bratr notáři zaplatí $90\,081,80 \cdot 1/3$, tj. **30 027,27,- Kč**;
- sestra notáři zaplatí $90\,081,80 \cdot 1/3$, tj. **30 027,27,- Kč**;
- neteř notáři zaplatí $90\,081,80 \cdot 1/6$, tj. **15 013,63,- Kč**;
- synovec notáři zaplatí $90\,081,80 \cdot 1/6$, tj. **15 013,63,- Kč**.

Rakousko

Hodnota majetku činí 3 090 000,- EUR. Stejně jako v České republice, ani v Rakousku nezáleží na tom, které osoby dědí a odměna notáře tak bude ve všech případech stejná. Jelikož

je tedy hodnota majetku totožná s hodnotou v předchozí situaci, vyměřenou odměnu notáře pouze převezmu.

Poplatek za provedení úmrtního zápisu, který musí soudní komisař provést, tedy činí 3 272,40,- EUR. Další poplatky, které jsou notáři placené jsou poplatky za vedení pozůstalostního řízení. Odměna notáře za toto řízení činí i s 20% daní z obratu 27 247,03,- EUR, po zaokrouhlení na celých 10 centů nahoru **27 247,10,- EUR**.

Poplatky notáři platí všichni dědicové společně. Odměnu ve výši 27 247,10,- EUR si rozdělí mezi sebe podle dědických podílů následovně:

- sestra notáři zaplatí $27\,247,10 \cdot 1/3$, tj. 9 082,37,- EUR;
- bratr notáři zaplatí $27\,247,10 \cdot 1/3$, tj. 9 082,37,- EUR;
- synovec notáři zaplatí $27\,247,10 \cdot 1/6$, tj. 4 541,18,- EUR; a
- neteř notáři zaplatí $27\,247,10 \cdot 1/6$, tj. 4 541,18,- EUR.

Německo

Bratr, sestra i neteř se synovcem patří v Německu do II. dědické třídy, kde nezdanitelná část základu daně činí 20 000,- EUR. Na převod movitého majetku můžou dědici z II. kategorie využít osvobození až do výše 12 000 EUR. V následující tabulce se nachází základ daně po odečtení nezdanitelných částí.

Tabulka 22: Výpočet dědické daně v Německu

	Bratr	Sestra	Neteř	Synovec
Zařazení poplatníka	Kategorie II.	Kategorie II.	Kategorie II.	Kategorie II.
Základ daně	1 030 000 EUR	1 030 000 EUR	515 000 EUR	515 000 EUR
Nezdanitelná část	20 000 EUR	20 000 EUR	20 000 EUR	20 000 EUR
Osvobození	12 000 EUR	12 000 EUR	12 000 EUR	12 000 EUR
Základ daně po odečtení nezdanitelné částky	998 000 EUR	998 000 EUR	483 000 EUR	483 000 EUR
Sazba daně	30 %	30 %	25 %	25 %
Výše daně	299 400 EUR	299 400 EUR	120 750 EUR	120 750 EUR

Zdroj: práce autora

Pozůstalostní řízení vede soud, kterému se zaplatí poplatky ve výši 15 EUR za prohlášení dědiců.

Po smrti zůstavitele vznikly náklady na pohřeb, které činí 3 500,- EUR. Náklady na pohřeb jsou osvobozeny až do výše 10 300 EUR bez nutnosti dokazování a tyto náklady tedy žádný z dědiců nehradí.

Polsko

Sourozenci patří v Polsku do I. kategorie dědiců, synovec a neteř patří do kategorie II. Po převedení hodnoty majetku na PLN, činí majetek 14 714 285,71,- PLN a dluhy ve výši 16 666,66,- PLN. Jelikož je základem daně čistá hodnota majetku, odečteme od hodnoty majetku výši dluhů. Po této matematické operaci vyjde čistá hodnota ve výši 14 697 619,04,- PLN. Po rozdělení čisté hodnoty majetku mezi jednotlivé dědice se dědická daň vypočítá následovně:

Bratr a setra:

- ze základu do 10 434 PLN činí daň 0 PLN
- ze základu nad 10 434 do 11 128 činí daň 3 %, tj. **20,82 PLN**;
- ze základu nad 11 128 do 22 256 činí daň 333,90 PLN + 5 % z přebytku nad 11 128 PLN, tj. **890,30 PLN**;
- ze základu nad 22 256 činí daň 890,30 + 7 % z přebytku nad 22 256 PLN, v našem případě do 4 899 206,35 PLN, tj. **342 276,82,- PLN**.

Celková výše daně tedy činí 20,82 + 890,30 + 342 276,82 tj. **343 187,94,- PLN** neboli **72 069,47,- EUR**.

Neteř a synovec:

- ze základu do 7 878 PLN činí daň 0 PLN;
- ze základu nad 7 878 do 11 128 činí daň 7 %, tj. **227,50,- PLN**;
- ze základu nad 11 128 do 22 256 činí daň 779 PLN + 9 % z přebytku nad 11 128 PLN, tj. **1 780,52,- PLN**;
- ze základu nad 22 256 činí daň 1 780,60 + 12 % z přebytku nad 22 256 PLN, v našem případě až do 2 449 603,17, tj. 293 062,18,- PLN.

Celková výše daně tedy činí 227,50 + 1 780,52 + 293 062,18 tj. **295 070,20,- PLN** neboli **61 964,74,- EUR**.

Tabulka 23: Výpočet dědické daně v Polsku

	Bratr	Sestra	Neteř	Synovec
Zařazení poplatníka	Kategorie I.	Kategorie I.	Kategorie II.	Kategorie II.
Základ daně	4 899 206,38 PLN	4 899 206,38 PLN	2 449 603,17 PLN	2 449 603,17 PLN
Výše daně	343 187,94 PLN	343 187,94 PLN	295 070,20 PLN	295 070,20 PLN
Osvobození	Úplné po splnění podmínek	Úplné po splnění podmínek	Žádné	Žádné
Výše daně po osvobození	0	0	295 070,20 PLN	295 070,20 PLN

Zdroj: práce autora

Dědici v I. skupině – bratr a sestra; můžou do 6 měsíců od právní moci rozhodnutí soudu o potvrzení nabytí dědictví poslat žádost o úplné osvobození od daně.

Dědici ve II. skupině – neteř a synovec; žádost o úplné osvobození od daně poslat nemůžou, a proto dědickou daň každý z nich zaplatí ve výši **295 070,20,- PLN** neboli **61 964,74,- EUR**.

Pokud bude pozůstalostní řízení řízeno před notářem, notáři bude zaplacen poplatek ve výši **31,50,- EUR** za sepsání dědického protokolu a listiny o potvrzení dědictví. Tento poplatek se zvýší o 23% sazbu, tj. o **7,25,- EUR**. Celková odměna notáře tedy činí **38,75,- EUR**.

Celkové porovnání odměny notáře a dědické daně

V následující tabulce je uvedena výše dědické daně a odměny notáře za pozůstalostní řízení.

Tabulka 24: Porovnání odměny notáře a dědické daně ve vybraných státech

	Celková odměna notáře v EUR	Dědická daň v EUR
Česká republika	3 753,41	-
Rakousko	27 247,10	-
Německo	-	840 300,00
Polsko	38,75	123 929,48 (nebo 268 068,42)

Zdroj: práce autora

5 SHRNU TÍ

Nejdříve mezi sebou porovnáme **příklad první a třetí**, tedy situaci, kdy průměrnou pozůstalost zdědí manželka a potomci zůstavitele a situaci, kdy velmi hodnotné dědictví zdědí zůstavitelovi sourozenci a potomci sourozenců.

Notář vede pozůstalostní řízení ve všech státech kromě Německa, kde řízení vede příslušný okresní soud. Když porovnáme poplatky, které se notáři za pozůstalostní řízení platí, nejvyšší notářské poplatky jsou placeny dědici v Rakousku. V prvním příkladě, při pozůstalosti ve výši 109 500 EUR (2 628 000 Kč), je poplatek v Rakousku více jak dvojnásobně vyšší než v České republice. V případě, kdy po sobě zůstavitel zanechal majetek ve výši 3 090 000 EUR (74 160 000 Kč), je odměna rakouského notáře oproti českému notáři až sedminásobně vyšší. Důvod tohoto extrémního rozdílu může být mimo jiné v tom, že v Rakousku odměna za provedení úmrtního zápisu není součástí odměny za vedení pozůstalostního řízení, jako je tomu u jiných vybraných zemí.

Dalším poznatkem je, že zatímco v ČR se odměna notáře u majetku vyšší hodnoty oproti majetku nižší hodnoty zvýšila třikrát, v Rakousku byla odměna zvýšena více jak desetkrát.

Rozdíl České republiky oproti Polsku je v tom, že v ČR se změnou hodnoty majetku se mění i výše poplatků notáři, kdežto v Polsku jsou poplatky fixní a činí pouhých 38,75 EUR, a to při jakékoli výši převáděného majetku.

Jelikož se dědická daň v ČR a Rakousku neplatí, komparace vybírané dědické daně bude probíhat ve dvou zbylých státech – Německo a Polsko. Mohli jsme si všimnout, že v případě zanechání nižší hodnoty dědictví, v Německu a Polsku žádný dědic dědickou daň neplatil. V případě vyššího dědictví byla dědická daň placena dědici v obou zemích. Musí být ale zohledněna skutečnost, že dědici nebyli v obou případech stejní. Zatímco v příkladě prvním dědily osoby velmi blízké ve vztahu k zůstaviteli, ve třetím příkladě dědily i osoby II. dědické kategorie.

Ve třetím příkladě měli možnost úplného osvobození pouze sourozenci zůstavitele. Pokud by ale dědily stejné osoby jako v příkladě prvním, v Polsku by pro všechny dědice byla možnost úplného osvobození od daně. Dědická daň by tak za tohoto předpokladu byla stejná jako při zanechání menší pozůstalosti a činila by 0 EUR. Tento případ byl simulován ve druhém příkladě.

V Německu, na rozdíl od Polska, není možnost úplného osvobození od dědické daně. Možnost částečného osvobození ale zákon umožňuje. Znovu také záleží na vztahu mezi zůstavitelem a dědicem. V Německu činí nezdanitelná část základu daně pro členy blízké rodiny – manželku a děti, 500 000 EUR (12 mil. Kč) a 400 000 EUR (9 600 000 Kč), pro osoby II. a III. kategorie – sourozenci a jejich potomci, činí nezdanitelná část pouze 20 000 EUR (480 000 Kč).

Polsko vedle úplného osvobození dědické daně umožňuje i částečné osvobození. Toto osvobození závisí na vztahu mezi dědicem a zůstavitelem. Pokud patří dědic do I. kategorie, nezdanitelná část základu daně činí 10 434 PLN (2 191,14 EUR), pokud dědí osoby II. dědické kategorie, lze si odečíst ze základu daně částku 7 878 PLN (1 654,38 EUR). Pokud po zůstaviteli dědí osoby III. kategorie, zákon těmto osobám umožňuje odečíst ze základu daně částku 5 308 PLN (1 114,68 EUR). Když mezi sebou porovnáme částečné osvobození v Německu a v Polsku, všimneme si, že oproti Německu je výše osvobození v Polsku výrazně nižší. U třetího příkladu byla daň placená dědici v Německu skoro sedminásobně vyšší než daň placená v Polsku. Musíme ale brát v potaz skutečnost, že v Polsku dědickou daň platily pouze dvě osoby, kdežto v Německu platili všichni čtyři dědici. Kdyby ale v Polsku sourozenci zůstavitele nesplnili podmínku pro úplné osvobození od daně, celková daň placená všemi čtyřmi dědici by činila 268 068,41 EUR. I za nesplnění podmínek pro úplné osvobození od daně, by němečtí dědici platili až trojnásobně vyšší daň než všichni čtyři dědici v Polsku.

Co se týká sazeb dědické daně, v Německu se sazby pohybují v rozmezí od 7 do 50 %. V Polsku jsou sazby od 3 do 20 %, ke kterým jsou připočítávány i fixní částky podle článku 15 odst. 1 PSD.

Daleko zajímavější srovnání bude mezi **příkladem druhým a třetím**, kde hodnota zděděného majetku je stejná. Rozdíl je pouze v osobách, které dědí. V příkladě druhém dědí zůstavitelova manželka a jeho dvě děti, kdežto v příkladě třetím jsou dědici zůstavitelovi sourozenci a potomci zesnulého sourozence.

Změna v rámci těchto dvou příkladů vznikla pouze ve výši daně dědické v Německu a v Polsku, kdežto výše poplatků notáři zůstala ve všech zemích, kde se notářské poplatky platí, stejná. Z toho tedy můžeme vyvodit, že v případě notářských poplatků nezáleží na tom, do jaké dědické kategorie osoby patří.

Jinak je tomu ale u dědické daně. Zatímco v Německu si manželka může odečíst od základu daně až půl milionu EUR a potomci zůstavitele až 400 000 EUR, sourozenci zůstavitele si můžou odečíst pouze 20 000 EUR.

I přes to, že se v obou zmíněných příkladech převáděla pozůstalost ve stejné výši, která činila 3 090 000 EUR, dědická daň placená dědici II. kategorie v Německu je téměř 15krát vyšší než dědická daň placená dědici I. kategorie.

Pokud budeme u polských dědiců předpokládat, že o úplné osvobození od daně požádali včas, dědická daň ve druhém příkladě činí 0 EUR a v příkladě třetím činí 123 929,48 EUR.

Pokud by ale žádost včas neposlali, činila by daň ve druhém příkladě 216 208,41 EUR, kdežto ve třetím by daň byla ve výši 268 068,42 EUR. Důvodem tohoto rozdílu je skutečnost, že manželka, děti a sourozenci zůstavitele mají vyšší nezdanitelnou část (10 434 PLN), než neteř a synovec (7 878 PLN), které spadají do II. dědické kategorie. Sazba dědické daně je navíc pro osoby ve druhé kategorii vyšší než pro osoby v kategorii první.

Jako poslední mezi sebou bude porovnáván příklad **první a druhý**, kde dědici jsou stejní – manželka, dcera a syn. První příklad demonstroval situaci, kdy děděná pozůstalost měla hodnotu 2 628 000 Kč (109 500 EUR). Druhý příklad modeloval situaci, kde dědici zdědili pozůstalost v hodnotě 74 160 000 Kč (3 090 000 EUR).

V tomto porovnání odměna notáře v České republice vzrostla více než třikrát, kdežto v Rakousku byl nárůst až desetinásobný. Co se týče dědické daně, podstatná změna nastala v Německu. Zatímco v příkladě prvním byla dědická daň placená dědici v Německu nulová, ve druhém příkladě byla placená daň ve výši 56 727 EUR. Můžeme si tedy všimnout, že při nižší hodnotě pozůstalosti v Německu se daň neplatí vůbec, a to z toho důvodu, že manželka a děti jsou osvobozeny až o 500 tis. nebo 400 tis. EUR.

Jelikož v obou případech dědí osoby I. kategorie, výše dědické daně v Polsku jsou stejné a činí tedy 0 EUR. Je tomu ale pouze za předpokladu, že dědici pošlou žádost o úplné osvobození od dědické daně včas. Pokud ale žádost včas nezašlou, činí daň v příkladě prvním 7 687,14 EUR a v příkladě druhém až 216 208,14 EUR. Důvodem tohoto velkého rozdílu může být skutečnost, že polské právní předpisy týkající se dědické daně neupravují maximální vyměřovací základ daně.

Následující tabulky uvádí, jak velký podíl mají celkové náklady – poplatky notáři a dědická daň na celkové hodnotě převáděného majetku.

Tabulka 25: Poplatky notáři a dědická daň na celkové hodnotě majetku

Příklad	Poplatky notáři/hodnota majetku			Dědická daň/hodnota majetku		
	Malá pozůst. manželce a dětem	Velká pozůst. manželce a dětem	Velká pozůst. souroz. a jejich potomkům	Malá pozůst. manželce a dětem	Velká pozůst. manželce a dětem	Velká pozůst. souroz. a jejich potomkům
ČR	0,01075	0,00121	0,00121	-	-	-
Rakousko	0,02421	0,00882	0,00882	-	-	-
Německo	-	-	-	0	0,01836	0,27194
Polsko	0,00035	0,00001	0,00001	0	0	0,04011

Zdroj: práce autora

Tabulka 26: Celkové náklady na hodnotě majetku

Příklad	Celkové náklady/hodnota majetku		
	Malá pozůst. manželce a dětem	Velká pozůst. manželce a dětem	Velká pozůst. souroz. a jejich potomkům
Česká republika	0,01075	0,00121	0,00121
Rakousko	0,02421	0,00882	0,00882
Německo	0	0,01836	0,27194
Polsko	0,00035	0,00001	0,04012

Zdroj: práce autora

Na základě tabulky můžeme tvrdit, že nejvyšší podíl celkových nákladů na celkové hodnotě pozůstalosti, při malé pozůstalosti manželce a dětem, platí dědici v Rakousku, a to i přes to, že dědická daň zde není vybírána. Nejnižší náklady jsou v tomto případě placeny dědici v Německu, a to z důvodu, že pozůstalostní řízení neprobíhá u notáře a základ dědické daně pro manželku a děti je osvobozen do velké výše. Proto má při dědění průměrné pozůstalosti dědická daň v Německu velmi nízkou nebo až nulovou hodnotu.

Dále můžeme tvrdit, že nejvyšší celkové náklady, které vzniknou po smrti zůstavitele při velké pozůstalosti, kde dědici jsou manželka a děti zůstavitele platí dědici v Německu, a to i přes to, že je placena pouze dědická daň. Nejnižší náklady jsou v tomto případě placeny dědici v Polsku, a to z důvodu, že dědici mohou využít možnost úplného osvobození od daně. Polští dědici také platí velmi nízký poplatek notáři.

Při velké pozůstalosti, kdy dědici jsou sourozenci a potomci zesnulého sourozence zůstavitele, stejně jako v příkladě druhém platí nejvyšší celkové náklady dědici v Německu. Nejnižší celkové náklady platí dědici v České republice. Tato situace je tak jedinou, kde čeští dědici patří k plátcům nejnižších nákladů vzniklých během pozůstalostního řízení.

Jak si můžeme všimnout, němečtí dědici v první situaci neplatili žádné náklady a v případě druhém a třetím platili náklady nejvyšší. Ve třetím případě byl totiž základ daně osvobozen pouze do výše 20 000 EUR a 12 000 EUR pro každého dědice na převod movitého majetku, jelikož se jednalo o druhou kategorii dědiců, a neměli tak možnost využít dalších typů osvobození.

Německo ze všech států má nejvíce možností osvobození, ať už je to nezdanitelná část základu daně, výživné, určité osvobození movitého majetku nebo osvobození nemovitého majetku. Co se týče osvobození nemovitého majetku, již jsem zmiňovala, že dědic musí v převedené nemovitosti po dobu dalších deseti let bydlet. Můžeme tedy říct, že se určitým způsobem jedná o tzv. časový test, kde platí, že pokud dědici nesplní podmínku a nebudou v převedené nemovitosti po dobu dalších deseti let bydlet, zpětně se jim dědická daň vyměří. Proto je důležité, aby dědici zvážili, zda tuto podmínku dokáží splnit. Tento typ osvobození se vztahuje pouze na nemovitost převáděnou mezi rodičem a jeho potomkem nebo mezi manželi. Můžeme tedy tvrdit, že tímto zákon chrání majetek převáděný mezi blízkými rodinnými příslušníky. Lidé se po celý svůj život omezují, aby vytvořili a předali svým potomkům svůj nemovitý a movitý majetek, a nebylo by tak spravedlivé, aby část hodnoty pozůstalosti připadla státu ve formě daní nebo jiných poplatků. Tento způsob ochrany rodinného majetku, který je převáděn mezi rodinnými příslušníky, by tak mohl být aplikován i v jiných zemích, a dědici první skupiny by tak nebyli tolik daňově zatíženi. Polská právní úprava také chrání majetek převáděný mezi blízkými osobami, a to nejen ten nemovitý. Majetek je navíc chráněn nejen mezi manželi a rodiči a potomky, ale i mezi sourozenci, předchůdci nebo nevlastními rodiči. Polsko, ohledně osvobození od daně, je oproti Německu vřelejší, jelikož se osvobození tohoto typu vztahuje na širší okruh rodinných příslušníků.

Ohledně poplatků placených notáři, ve všech třech příkladech jsou nejvyšší poplatky v Rakousku. Jak bylo dříve zmíněno, důvodem může být to, že v Rakousku, oproti ČR a Polsku, se celková odměna notáře skládá ze dvou dílčích odměn. Naopak nejnižší poplatky jsou placeny dědici v Polsku.

Závěr tohoto shrnutí se soustředí na postavení České republiky v oblasti celkové zátěže dědiců mezi vybranými zeměmi. Jelikož se dědická daň v ČR nevybírá, celkovou zátěží se v našem případě rozumí odměna notáře ve formě poplatků za vedení pozůstalostního řízení. Spolu s ČR jsou poplatky vybírány také v Rakousku a Polsku. Výše poplatků v těchto zemích je ale velmi odlišná. Ve všech třech případech výše notářských poplatků placená dědici v ČR stála mezi výší poplatků v Polsku a v Rakousku. Stejně jako v Rakousku, i v ČR výše poplatků závisí na hodnotě pozůstalosti, ale i přes to jsou poplatky v Rakousku několikanásobně vyšší než v ČR. Na druhou stranu v Polsku jsou poplatky notáři fixní a jsou několikanásobně nižší než v ČR. Musí být ale zohledněna skutečnost, že poplatky notáři v Polsku nejsou jedinými náklady za pozůstalostní řízení, a je zde vybírána dědická daň. Srovnání celkových nákladů pozůstalostního řízení v České republice s vybranými zeměmi, dopadlo pro ČR, vzhledem k předchozí analýze, velmi dobře a náklady jsou přívětivé.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce s názvem „Komparace dědické daně a poplatků notáři v pozůstalostním řízení ve vybraných státech“ bylo analyzovat právní úpravu dědické daně a poplatků notáři za dědické řízení a komparovat celkovou zátěž dědiců v České republice s těmi ve vybraných evropských zemích – Rakousko, Německo a Polsko.

Bakalářská práce se dělí do dvou hlavních částí na teoretickou a praktickou část. V první části teoretické byla analyzována aktuální i předešlá právní úprava dědické daně v České republice. Druhá část teoretická se zabývala pozůstalostním řízením, kde byly uvedeny předpoklady pro realizaci dědického práva v praxi, dvě fáze průběhu řízení a způsoby jeho ukončení. Tato část se také věnovala nákladům, které v průběhu tohoto řízení vznikají. Třetí část představovala úvod do notářství, kde byl popsán jeho vývoj. Tato část popisovala úkony, které notář provádí, a to nejen při pozůstalostním řízení. Za provedené úkony má notář nárok na svou odměnu podle tarifního řádu, čemuž kapitola také věnuje pozornost.

Část praktická se dělí na dvě části, kdy nejdříve byla analyzována právní úprava dědické daně a odměny notáře jako soudního komisaře ve vybraných zemích. V druhé části byla teorie z první části aplikována na třech praktických modelových příkladech čtyř zmíněných zemích. První příklad demonstroval situaci, kdy zůstavitel po sobě zanechal průměrnou pozůstalost a dědily dvě zůstavitelovy děti a manželka. Druhý příklad představoval situaci, kdy zůstavitel byl velmi movitý, a tak po sobě zanechal vysokou hodnotu majetku. V tomto příkladě vystupovali dědici stejní jako v příkladě prvním – manželka, dcera a syn. Poslední příklad se věnoval situaci, kdy hodnota majetku byla stejná jako ve druhém příkladě, ale dědici se lišili. V tomto případě tedy dědili zůstavitelovi sourozenci a potomci zesnulého sourozence.

Ke konci této práce bylo uvedeno shrnutí dříve simulovaných případů. V tomto shrnutí je dána pozornost podobnostem a rozdílům mezi notářskými poplatky a dědické daně ve vybraných zemích. Také zde pro přehled byla vytvořena tabulka, která porovnávala celkovou zátěž dědiců ve všech třech případech ve vybraných státech.

Na základě předchozí analýzy můžeme tvrdit, že pokud je předmětem pozůstalostního řízení velká pozůstalost, nejvyšší celkové náklady jsou placeny dědici v Německu. Naopak pokud je předmětem malá pozůstalost, v Německu jsou náklady nejnižší.

Jak jsme si mohli v praktické části všimnout, náklady na pozůstalostní řízení nejsou pro české dědice malým finančním výdajem. V jiných zemích, zejména v německy mluvících zemích, Rakousku a Německu, byly celkové náklady na pozůstalostní řízení výrazně vyšší než v ČR.

Pokud jde o právní úpravu dědické daně a odměny notáře, stejně jako v České republice, i v ostatních státech je nebo byla dědická daň upravena společně s daní darovací v jednom zákoně. Všechny státy mají také upravenou činnost notáře v jednom právním předpise. Jeho odměna za vedení pozůstalostního řízení je také stanovena v samostatném právním předpise – ať už je to vyhláška, nařízení nebo zákon.

Srovnání ČR a vybraných evropských zemí v oblasti celkových nákladů pozůstalostního řízení vzhledem k předchozí analýze a demonstrovaných příkladů dopadlo pro Českou republiku velmi dobře.

POUŽITÁ LITERATURA

Knižní zdroje

- BÍLEK, Petr, et al. Notářský řád a řízení o dědictví. 4. vydání. Doplněné a přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2010. 1120 s. ISBN 978-80-7400-181-9.
- DAVID, Ludvík., et al. Občanský soudní řád: Komentář. 1. díl, Praha: Wolters Kluwer, 2009. 1072 s. ISBN 978-80-7357-460-4.
- DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. Občanské právo hmotné. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7478-325-8.
- HRUBÁ SMRŽOVÁ, Petra, Petr MRKÝVKA et al. Finanční a daňové právo. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020. 494 s. ISBN 978-80-7380-796-2.
- CHALUPA, Ivan, David REITERMAN a Martin MUZIKÁŘ. Dědické právo. Základy soukromého práva IX. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018. 166 s. ISBN 978-80-7400-684-5.
- MIKEŠ, Jiří a Ladislav MUZIKÁŘ. Dědické právo. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde a. s., 2005. 350 s. ISBN 80-7201-552-4.
- NOVOTNÝ, Petr a Monika NOVOTNÁ. Nový občanský zákoník – dědické právo. 1. vydání. Praha: GRADA Publishing, 2014. 144 s. ISBN 978-80-247-5168-9.
- SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. Dějiny českého soudnictví. Praha: Wolters Kluwer, 2018. 506 s. ISBN 978-80-7552-959-6.
- SCHELLE, Karel, et al. Základy soukromého práva. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1993. 295 s. ISBN 80-210-0581-5.
- SCHELLEOVÁ, Ilona, Karel SCHELLE a Karel SCHELLE jr. Organizace soudnictví a právní služby. Praha: Alfa Publishing, 2006. 213 s. ISBN 80-86851-39-7.
- ŠEŠINA, Martin, Ladislav MUZIKÁŘ a Petr DOBIÁŠ. Dědické právo: kompletní pohled na dědění z hlediska hmotněprávního, procesního a mezinárodního: praktická příručka. Praha: Leges, 2019, 896 s. ISBN 978-80-7502-345-2.
- ŠIROKÝ, Jan. Daně v Evropské unii: daňové systémy členských států EU, legislativní základy daňové harmonizace v EU. Praha: Linde a. s., 2006. 250 s. ISBN 80-7201-593-1.

ŠIROKÝ, Jan. Daně v Evropské unii: daňové systémy všech 28 členských států EU, legislativní základy daňové harmonizace včetně judikátů SDEU, společný konsolidovaný základ daně (CCCTB), akční plán BEPS, zdanění finančního sektoru. 7. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2018. Teoretik. 384 s. ISBN 978-80-7502-274-5.

VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ a Hana ZÍDKOVÁ. Daňový systém ČR 2020. Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-887-4.

WELLECH, Eliška. Vyznejte se v dědickém řízení. 1. vydání. Brno: BizBooks, 2014. 64 s. ISBN 978-80-265-0218-0.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Organizace justičního systému. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 396 s. ISBN 978-80-7380-044-4.

Časopisecké zdroje

BARTOŠ, Jiří. Ještě ke sporům o dědické právo – rekapitulace. *Ad Notam: notářský časopis* [online]. Praha: C. H. Beck, 2012 (4), 65 s. [cit. 09.03.2023]. ISSN 1211-0558. Dostupné z: <https://www.nkcr.cz/>

FOUKAL, Martin, a kol. Z dějin notářství. *Ad Notam: notářský časopis* [online]. Praha: C. H. Beck, 2003. jubilejní číslo, 44 s. [cit. 21.02.2023]. ISSN 1211-0558. Dostupné z: <https://www.nkcr.cz/>

HORÁK, Ondřej a Olga ROSENKRANZOVÁ. Česko-rakouská civilistika a dědické právo. *Ad Notam: notářský časopis* [online] Praha: C. H. Beck, 2016 (6), 21 s. [cit. 26.02.2023]. ISSN 1211-0558. Dostupné z: <https://www.nkcr.cz/>

Internetové zdroje

COMMERZBANK. Wie hoch sind die Notarkosten für ein Testament? In: *commerzbank.de* [online]. 23. 9. 2021 [cit 30-03-2023]. Dostupné z: <https://www.commerzbank.de/vorsorgen-versichern/wissen/notarkosten-testament/>.

Důvodová zpráva NOZ (konsolidovaná verze) ze dne 03. 02. 2012 [online]. s. 598. [cit. 09.03.2023]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.

EUROPEAN JUSTICE. Dědické řízení. Polsko. In: *e-justice.europa.eu* [online]. 16. 12. 2020 [cit. 29-03-2023]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_succession-166-pl-maximizeMS_EJN-cs.do?member=1.

KLEIN, Šimon, 2015. Náhrada nákladů v řízení o pozůstalosti. In: *nkr.cz* [online]. 24. dubna 2015 [cit. 15.03.2023]. Dostupné z: https://www.nkr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_204-nahrada-nakladu-v-rizeni-o-pozustalosti.

KOTZ. Nachlassgericht – Aufgaben und Kosten. In: *notar-drkotz.de* [online]. [cit. 30-03-2023]. Dostupné z: <https://www.notar-drkotz.de/nachlassgericht-aufgaben-und-kosten/>.

MACHÁČEK, Ivan, 2008. Daň dědická a darovací – změny v roce 2008. In: *portal.pohoda.cz* [online]. 12. dubna 2008 [cit. 22.02.2023]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ostatni-dane/dan-dedicka-a-darovaci-zmeny-v-roce-2008/>.

MICHALSKI, Bartosz. Stwierdzenie nabycia spadku: Szybciej u notariusza czy w sądzie? In: *Prawo.gazetaprawna.pl* [online]. 26. 6. 2019 [cit. 29-03-2023]. Dostupné z: <https://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/1419180,stwierdzenie-nabycia-spadku-sad-notariusz-akt-poswiadczenia-dziedziczenia.html>.

NOVÁKOVÁ, Barbora, 2019. Proč je správné danit smrt. In: *media.fsv.cuni.cz* [online]. 19. ledna 2019 [cit. 22.02.2023]. Dostupné z: <https://media.fsv.cuni.cz/2019/01/19/proc-spravne-danit-smrt/>.

RUBY, die kanzlei für erbrecht. Erbrecht: Wann brauche ich einen Notar? In: *ruby-erbrecht.com* [online]. [cit. 30-03-2023]. Dostupné z: <https://ruby-erbrecht.com/erbrecht-wann-brauche-ich-einen-notar/>.

SOMMERFELD, Jan. Německé právo. In: *nemecky-advokat.cz* [online]. [cit. 29-03-2023]. Dostupné z: <https://nemecky-advokat.cz/dedicke-pravo-pozustalost-nemecko-srn/>.

Judikatura

Rozhodnutí Krajského soudu v Plzni ze dne 9.3.1967, sp. zn. 5 Co 54/67

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7.11.2018, sp. zn. 21 Cdo 1572/2018